24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6650 · 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907 · ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ · 27 ՇԵՎՎԱԼ 1325 · 3 Décembre 1907 · 24me année № 6650

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղ.ռօ.
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ · 10 PARAS

آره‌ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازي قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ
ԹԷՈԴԻԿԻՆ

(Տես. Երէկուան թիւէն եւ վերջ)

17. Մեր գործածած կը յեսուին սահմանական անկատարին առթիւ կը պահանջէք զգուշանալ ու վերջացող բայերու այս խառնուրդէն, որովհետեւ ներգործական բայերու սահմանական անկատարը և կրաւորական բայերու սահմանական ներկան կը շփոթին իրարու հետ։ Սակայն ինչ ընել։ Ոմանք գործածած են արդարեւ «կը թօղուլի» ներգործականի մէջ և «կը թօղուի» կրաւորականի մէջ, բայց այս սովորութիւնը ընդհանրացած չէ, հաւանօրէն ա՛յն պատճառաւ որ ուլէն ձայնը l չի գար հայ ուղղագրութեան մէջ։

18. Չէք ընդունիր որ անկաս կարենայ գործածուիլ որ չի կասիր իմաստով, քանի որ Առձեռնը «անկաս»ի դիմաց կը դնէ «որ չի ծամուիր»։ Այս մասին համամիտ չենք ձեզ։ Ունինք կասուլ (ծամել) և կասիլ (կենալ) բայերը։ Կասուլէն կազմուած է անկաս, «որ չի ծամուիր» նշանակութեամբ, և այսօր գործածական չէ այս իմաստով։ Ինչ կ'արգիլէ կասիլէն ալ կազմել անկաս, «որ չի կասիր» իմաստով, ինչպէս ունինք անքուն (որ չի քնանար), անշարժ (որ չի շարժիր), եւայլն։

19. «Ճշմարտութիւնը կը զանազանէ սուտէն, բարին՝ չարիքէն և անասունը՝ մարդէն» պարբերութեան առթիւ կ'ըսէք թէ «բաղդատականի եզրերը նմանադէմ պէտք է ըլլալ, ուստի պէտք էր գրել բարին չարէն կամ բարիքը չարիքէն կը զանազանէ»։ Բարիք կը նշանակէ բարեգործութիւն, հետեւաբար սխալ կ'ըլլար գրել բարիքը չարիքէն։ Եթէ կրնայ բաւիլ ճշմարտութիւնը սուտէն զանազանել, ինչո՞ւ չըսուի նաեւ բարին չարիքէն։ Յայտնի է թէ սուտ, ինչպէս բարի գոյական և ածական են միանգամայն հայ լեզուի մէջ։

20. Պէտք էր Պօփըն գրել ըստ ձեզ և ո՛չ Պօփօն։ Դիտողութիւննիդ արդար է։ Երբ կը գրենք Նիւթըն և Միլթըն, պէտք էր գրել Պօփըն և Լոքըն. սակայն ընդհանրացած սովորութիւն մը այս երկու բառերը Պօփօն և Լոքօն ձեւերով նուիրագործած է։ Ամէն պարագայի մէջ իրաւունք ունիք երբ կը պահանջէք նոր օտար յատուկ անունները գրել այնպէս ինչպէս կ'արտասանէ այն ժողովուրդը որուն կը վերաբերի այդ անունը, թէեւ դուք յաճախ յարգած չըլլաք այդ սկզբունքը, քանի որ Ռոճըր Պէյքըն երեւելի անգլիացի գիտունին անունը կը գրէք Ռոճէր Պաչըն (Տարեցոյց էջ 235). Լիսդ հունգարացի դաշնակահարը կը վերածէք Լիցդ (էջ 203) և Մէնտէլսօն գերման երաժշտագէտը կ'անգլիացնէք Մէնտէլսըն ձեւով (էջ 203), եւայլն։

21. «Քիչ մը ա՛լ աւելի վար կը քաշէ գլխը» նախադասութեան մէջ անուշադրութեամբ սպրդած է ա՛լ մակբայը, պիտի ըլլայ «քիչ մը աւելի վար», ինչպէս դիտել տուած էք։

22. Առնչութիւն բառը, ըստ ձեզ, պէտք է գրուի առընչութիւն։ Այս տեսակէտով պէտք էր գրել նաեւ ոչընչութիւն, զոր դուք ալ չէք գործածեր։

23. Չեմ կարծեր որ բախել և բաբախել բառերուն վրայ ծանրանալը աւելորդ ըլլար, մանաւանդ որ բաղխել սխալը շատեր կ'ընեն դեռ (տե՛ս Ամենուն Տարեցոյցը էջ 35 և 152)։

24. Թանգարանի 302 երորդ էջին այն պարբերութեան մէջ զոր մատնանիշ ըրած էք երբ «աղօտ չարուրանք» գանգիւն բառը գործածուած է իւրաքանչիւր զանգակի հնչումներուն իրարու խառնուելովը լսուած ձայնին համար։ Շատ յստակ է յիշուած պարբերութեան իմաստը, և ձեր կարծածին պէս «louche» բան չկայ բնաւ անոր մէջ։ Սակայն ինչ որ մենք չկրցանք հասկնալ սա է թէ «աղօտ չարուրանք» ինչ առնչութիւն ունի «դաշնակութեան» հետ, որուն գրագիտական իմաստը կը բացատրէք. ապահովաբար շփոթած էք հոս յստակութիւնը (clarté) դաշնակութեան հետ (harmonie)։

25. «Այս ձուկը կ'աղեն և կը չորցնեն, և մեծ առուտուրի առարկայ է» խօսքը կը քննադատէք իբր անքերական, ըսելով թէ առաջին նախադասութեան մէջ ձուկը տէր բայի է և երկրորդին մէջ սեռի խնդիր, սակայն չէք դիտեր թէ զեղչում մը կայ երկրորդ նախադասութեան մէջ որ ստորով մը բաժնուած է առաջինէն. փոխանակ ըսելու «և մեծ առուտուրի առարկայ է ան», ան տէր բային զեղչուած է։ Ճիշդ նոյն ձեւով զեղչում մը դուք ալ ըրած էք ձեր Տարեցոյցին մէջ. «Վասն զի գիտակցաւ ստոյգ է որ յղին անձին համար երբ բան մը կասկածելի կ'ըլլայ» (էջ 90)։ Բան մը սեռի խնդի՞ր է կասկածելին և տէր բայի՞ն կ'ըլլայի. ո՛չ անշուշտ, քանի որ երկրորդ նախադասութեան մէջ այդ բանը սեռի խնդիր, որ զեղչուած է, զօրութեամբ կ'իմացուի։

26. «Որ և է մարմնոյ կամ երկրաչափական ձեւի շրջապատող գիծը» չ'ըլլար, կ'ըսէք. պէտք էր ըսել, ըստ ձեզ, «Որ և է մարմին կամ երկրաչափական ձեւ շրջապատող գիծ»։ Դիտել կուտամ թէ «շրջապատող գիծ» հոս գործածուած է contourի իմաստով, և շրջապատող բայ չէ այլ ածական մը, գիծ գոյականին քով դրուած և իմաստով անկէ անբաժան։

27. «Բոժոժաւոր օձերը որոնք քրոդալ կը կոչուին» նախադասութիւնը կը քննադատէք և կը բաղդատէք սա խօսքին. «Զարերը որոնք մեծան կը կոչուին։» Դիտողութիւնը բացարձակապէս անիրաւ է։ Եթէ անպատճառ բաղդատութիւն կ'ուզէք ընել, այդ նախադասութիւնը պէտք է նմանցնել հետեւեալներուն. «Աշխարհի ամէնէն մեծ օձերը որոնք պօա կը կոչուին», կամ «Այն գեղեցիկ պարը որ վալս կը կոչուի։» Պօա և վալս հայերէն չեն, ինչպէս հայերէն չէ քրոդալ։ Պատկերազարդ ֆրանսահայ բառգիրքն է միայն որ crotaleի դիմաց նշանակած է խարաման, առանց նկատելու թէ crotale Ամերիկայի յատուկ օձ մըն է, մինչդեռ խարաման ոսկեդարեան բառ մըն է որ կը նշանակէ արհմն, դեւ, սատանայ և զոր մեր նախնիքները փոխաբերաբար գործածած են օձերու համար, բայց ապահովաբար երբե՛ք crotaleին համար որ անծանօթ էր իրենց։

28. «Թռչնիկը հայրական տանէն թեւածեց հեռուն» խօսքը յիշատակելով կ'ըսէք. «Աւելի տրամաբանական էր գործել սլացաւ կամ թռաւ, թեւածեցի տեղ։ Թռչուն մը նախ կը թեւածէ, վերջը կը թռի. մանաւանդ որ հեռու մակբայն ալ թեւածել բային մեղմութեանը հետ հակասական է արդէն։ Թեւածելը գաղղիերէն battre les ailesն է, որուն կը յաջորդէ s'envoler.» — Թեւածել, ըստ Հայկազեան բառգրքի, կը նշանակէ նաեւ վերաթեւել. «Թեւածեալ յեթերային բարձր խորան։» Փէշտիմալճեան ալ թեւածելին դիմաց կը դնէ նաեւ վերաթեւել, Թուրքերէն ուչմաք։ Բայց ինչ որ ամէնէն զարմանալին է, դուք ալ, սիրելի Թէոդիկ, թեւածել բառը կը գործածէք թռչիլ իմաստով ձեր Տարեցոյցին մէջ, էջ 42. «Թիթեռնիկները ... միջոցին մէջ թեռ թեւածելով։»

29. «Թթենիի փունջերը որոնք կախուած են մացառներուն երկայնքին ի վար։» Դիտողութիւննիդ արդար է. պիտի ըլլայ «մորի փունջեր։»

30. խոչկոր, խոչկորակ. այս ուղղագրութիւնը Քաջունիինն է որ իր Գիտական Բառգրքին հայերէնէ ֆրանսերէն մասին մէջ այդ բառերը գործածած է վայրի խոզի ձագի իմաստով (ragot և marcassin), մինչ խոճկոր և խոճկորակ ձեւերը վերապահած է ընտանի խոզի ձագերուն (pourceau cochonnet)։

31. Կ'ըսէք թէ litièreի հայերէնն է լկտիք, մինչդեռ գահաւորակ կը նշանակէ palanquin միայն։ Լկտիք բառը յատուկ է հին Հռոմայեցւոց գործածած գահաւորակին, որ կը կոչուէր lectica, բայց ֆրանսերէն litière բառը յատուկ է նաեւ Եւրոպայի մէջ ժամանակաւ գործածուած դեսպակին։ «Գահաւորակ» ըստ Հայկազեան բառգրքին կը նշանակէ «աթոռ մեծ, մահճակալ հովանաւոր և դեսպակ կամ պատգարակ», հետեւաբար կրնայ հաւասարապէս գործածուիլ litièreի և palanquinի իմաստով։

32. Իրանազգեստ (corsage) բառը քննադատելով կը զանգատիք թէ ինչո՞ւ մոռացօնքի դատապարտուած է չփակ հայերէն բառը։ Սակայն ո՞վ կ'ըսէ թէ չփակ հայերէն բառ է։ Ինծի ծանօթ ոչ մէկ հայ բառգիրք գործածած է զայն։ Չփակ հաւանօրէն օտար բառ մըն է որ վերջին դարուն մտած է մեր մէջ երբ հայ կիները սկսան իրանազգեստ գործածել։ Գալէնտէրեան որ այնքան խնամքով հաւաքած է զգեստի վերաբերեալ հայ բառերը, չէ ընդունած չփակը իբր ոչ-տոհմիկ, և գործածած է իրանազգեստ։

33. Կայծկլտալ թարգմանութիւնն է ֆրանսերէն étinceler բառին, որ կը նշանակէ կայծ արձակել. նաեւ փայլիլ։ Այս վերջին իմաստով ալ գործածուած է նոր լեզուին մէջ։ Ուստի անտեղի չէ փաղփիլին կամ շողշողալին քով նշանակել նաեւ կայծկլտալ։

34. Farandole բառին համար ըսեր էք «տեսակ մը հօռա», մինչ պէտք է ըսել եղեր գեղապարութիւն (գրաբար) կամ ճռճպար (գաւառական)։ Ապահովաբար մեր ընթերցողներուն մեծամասնութիւնը բան մը չպիտի հասկնար այս երկու բառերէն։

35. Երբ կը խօսիք պոպոզիլ բառին վրայ, իբր Պոլսի Հայեվարքին հեղինակ թո՛ղ ձեր կռուանին վրայ էք. իրաւունք ունիք. պոպոզիլ կը նշանակէ ցցուիլ։

36. Գիւղանկար բառը գործածած էր Արտաշէս Յարութիւնեան իր Բիւրեղին մէջէն գեղեցիկ հատուածին մէջ, և մենք յիշատակած էինք թէ paysageի իմաստով գործածուած է։ Դուք դաշտանկար բառն ալ կը յիշէք և յետոյ նախընտրութիւն կուտաք վայրանկար բառին զոր կերտած է Խաչիկ Ուղուրբեան։ Սակայն կ'երեւայ թէ չէք անդրադարձած այն երկու նշանակութեանց զոր paysage բառը ունի ֆրանսերէնի մէջ. առաջինն է étendue de pays qui présente une vue d'ensemble. այս իմաստին կը համապատասխանէ արդարեւ վայրանկար։ Միայն թէ paysage երկրորդ իմաստ մըն ալ ունի որ է tableau représentant un site champêtre. այս երկրորդ իմաստին չի յարմարիր բնաւ վայրանկար, և գիւղանկար ու դաշտանկար լաւագոյն են։

37. Կը պնդէք թէ չիզմէին «մոյկ» կ'ըսեն, մինչդեռ մենք նշանակած ենք մեծ կօշիկ։ Նորայր, Նուպարեան, և ֆրանսահայ պատկերազարդ բառգիրքը botteին դիմաց կը նշանակեն կօշիկ (չիզմէ). Հայր Եդուարդ Հիւրմիւզի համար ալ չիզմէն «կօշիկ» է։ Մեր Թանգարանին ուրիշ մէկ քննադատը, Մելիք Թէվէքէլ, Մանզումէի մէջ կը յայտնէ թէ մոյկ կը նշանակէ եմէնի, և թէ չիզմէին պէտք է ըսել սռնակօշիկ։ Կը տեսնէք որ այս բառերը տակաւին ճշդուած չեն։ Դուք կ'ըսէք նաեւ թէ ոտնամաններու խումբին մէջ մոռցուած է յիշել սարմուճակը (galoche), իսկ Մանզումէի քննադատը կ'ըսէ թէ մոռցեր ենք յիշել կրկնակօշիկը (դարձեալ galoche)։ Ասոնցմէ ո՞րն է galocheը. Եւ Մանզումէի յօդուածագրին յիշած կիսակօշիկ (escarpin)էն զատ, ոտնամանի վերաբերեալ բառեր կան տակաւին, զորս երկուքդ ալ մոռցած էք յիշատակել, ինչպէս օդ (chaussure), սօլեր (soulur) մուճակ, եւայլն։

38. Դուար՝ menu bétail կը նշանակէ հայերէնի մէջ, և ոչ թէ gros bétail, ինչպէս կը յայտարարէք։ Երեմիա վարդապետի բառգիրքը, որ առաջին անգամ Լիվոռնօ տպուած է 1698ին, և երկրորդ անգամ 1728ին, կ'ըսէ «Դուար և հօրան, ոչխարաց բոյլ։» Մխիթար Աբբայ կը գրէ դուարին դիմաց «հօրան ոչխարաց», իսկ Փէշտիմալճեան «հօրան և ջոկ ոչխարաց»։

39. Վիշապակ (serpenteau) չի նշանակեր երբեք օձի ձագ, կ'ըսէք։ Հայկազեան բառգիրքը կը գրէ. «վիշապակ, որ և վիշապիկ. ձագ վիշապի, աժտեր-բիք»։ Նոյնը կ'ըսէ նաեւ Փէշտիմալճեան։

40. Նաւի և նաւակի վերաբերեալ բառերու վրայ խօսելով կը յայտնէք թէ մոռցեր ենք յիշել մօնեանը, քաշին, ծապանը, շոգեմակոյկը, ծովամբանը, նաւաձիգը, փոխադրանաւը, յածուորակը, զրահաւորը, զբօսանաւը, պահականաւը, ձկնորսանաւը ու փրկանաւը։ Ձեր թուումը կը դադրի հոս, առանց եւայլն՝ի։ Բայց Մանզումէի քննադատն ալ կ'ուզայ յիշեցնել ձեզի թէ դուք ալ ձեր կարգին մոռցած էք յիշատակել ճռեսանաւը, եռկայմը, կառաբարձը, ճալածանաւը, առեւտրանաւը, տկանաւը, գեսանաւը, ազդանաւը, և դայրոց-մարտանաւը։ Թերեւս նոր յիշելիներ ալ տակաւին կարելի է գտնել եթէ փնտռուի։ Եւ սակայն ինչի՞ կը ծառայէ այս ամէնը։ Նախակրթարանի տղաք այսքան խճողումէ կրնա՞ն օգտուիլ։

41. Ճիշդ չէ կարծել թէ ցոլք կը նշանակէ միայն «մարմինի մը լոյսին, գոյնին անդրադարձումը ուրիշ մարմինի մը վրայ։ Ցոլք կը նշանակէ նաեւ լոյսի ցայտք, այսինքն ճաճանչ։ Դուք ալ արդէն նոյն իմաստով գործածած էք ցոլքը ձեր Տարեցոյցին մէջ, ուր կը գրէք էջ 113. «Իրենց աղանդին պայծառ ցոլքովը։» Եւ այս գործածութիւնը բացարձակապէս ճիշդ է, քանի որ ցոլանալ կը նշանակէ նաեւ «ճաճանչել լուսաւորաց և այլոց նմանեաց», Թուրքերէն ըշըք սալմաք (տե՛ս Փէշտիմալճեան և Հայկազեան բառգիրք)։

42. Վրան բազմելու յատկացեալ կահերուն մէջ իբր մոռցուած կը յիշատակէք նաեւ եռակմբանոցը՝ «իւչ քէօշէ սէտիր». բայց սխալ կը գրէք բառը որ պիտի ըլլայ եռակըմբանոց կամ աւելի լաւ եռակըմպանոց, և սխալ իմաստ կուտաք անոր, քանի որ այդ բառը համանիշ է Հռոմայեցւոց tricliniumին, որ կը նշանակէ, ըստ Լառուսի, Salle à manger des anciens, renfermant trois lits disposés autour d'une table. Թէ՛ Հայկազեան Բառգիրքը և թէ՛ Փէշտիմալճեան նոյն մեկնութիւնը կուտան. «Ուր իցեն երրեակ ըմպանոցք կամ նստարանք ուտելոյ և ըմպելոյ։» Ուրկէ՞ կը հանէք իւչ քէօշէ սէտիրը։ Գալով տապաստակին, եթէ ուշադրութեամբ պրպտած ըլլայիք Թանգարանը, պիտի գտնէիք զայն 207երորդ էջին մէջ։

43. Տէրնտասի իբր ստուգաբանութիւն կուտաք Տէր ընդ այս, և քմածին կը նկատէք Թանգարանի մէջ յիշուած ստուգաբանութիւնը, որ փոխ առնուած է Ս. Պատրիարք Հօր Ծիսական բառարանէն, ուր գրուած է թէ «Տէրնտասը կամ Տեառնընդառաջը հեթանոսական տօներէն մնացած անուն մըն է, Տէր Աստուծոյն ի պատիւ տօնի մը անունը։»

44. Տառեխը harengի իմաստով գործածողներն են մեզմէ առաջ Պատկերազարդ Ֆրանսահայ Բառգիրքը և Քաջունիի Բառգիրքը։ Կ'ըսէք թէ տառեխ cyprinի տեսակ է և abletteի կը մօտենայ. թերեւս իրաւունք ունենաք մեր երկու նշանաւոր բառագիրներուն կարծիքին հակառակ. սակայն պէտք է հաստատէք։

45. Տարակոյս չկայ որ ծանօթ է մեզ ֆրանսերէն phalène բառը, քանի որ ֆրանսերէնէ թարգմանած ենք Շէրվիլի Չղջիկները. իսկ ցայգաթիթեռը կը գործածուի noctuelleի համար որ տարբեր կենդանի է։

46. Կ'ըսէք թէ ծղրիդը ճրճր պէօճէկին է իսկ ճպուռը աղօսօս պէօճէկին, և կը քննադատէք զմեզ որ ծղրիդին Թուրքերէնը չենք նշանակեր և ճպուռին դիմացն ալ չրդլաք գրեր ենք։ Ճպուռին դիմաց Առձեռնը նշանակած է ճրճր պէօճէկի, չրդլաք. նոյնը նշանակած է ծղրիդին դիմացը։ Իսկ Փէշտիմալճեանի համար ծղրիդն է չրդլաքը և ճպուռն է ճրճր պէօճէկին։ Սամի պէյ grillon (ծղրիթ)ին դիմաց գրած է չըրլագ, իսկ Վիղէնթալի բառգիրքը կը նշանակէ չրրլագ։ Նոյնը ըրած են նաեւ ֆրանսահայ բառագիրները։

47. Loquetի դիմաց ալ չրդլաք դրեր ենք, և կ'ըսէք թէ պէտք էինք նշանակել պարզապէս գէմպէրէք։ Կը կարծենք որ մեր գործածած չրդլաք բառին տեղ, զոր loquetի իմաստով գործածած են ոչ միայն Պօղաճեան, այլ և Նորայր, Քաջունի, Գալֆաեան, Նուպարեան, եթէ ուզուի անպատճառ ուրիշ բառ մը գործածել, պէտք է ըսել սիւրկիւ կամ մանտալ։

48. Էսբօմբ բառը գործածուած է Զօհրապ՝ Տէմիրճիպաշեանի վրայ իր գրած գեղեցիկ հատուածին մէջ։ Անշուշտ չէինք կրնար իր գործածած բառին տեղ նշանակել նկարագլան, գծագրագլան կամ մրիչ ինչպէս կը պահանջէք։

49. Ներեիդի և նայադի տեղ կ'առաջարկէք ծովանոյշ և լողանոյշ. կը հարցնենք թէ ի՞նչ կ'արգիլէր զձեզ որ յիշատակէիք նաեւ անտառանոյշ բառը դրիադի տեղ։ Արդեօք այն պարագա՞ն որ դուք ալ ձեր Տարեցոյցին մէջ դրիադ գործածած էք (էջ 134)։ Չենք կարծեր, քանի որ հոն յիշատակած էք նաեւ նայեադը (էջ 134)։

50. Մոլոց գոյնը գոց կապոյտ է, այսինքն պատինճանի գոյն։ Դուք կ'ըսէք թէ «մաքթուած ոչխարի միսին գոյնը ունի»։ Թերեւս ըսել կ'ուզէք «օրերով մնացած միսի» որուն գոյնը թուխ կապոյտի կը զարնէ արդարեւ։

51. Ըստ ձեզ, «բացարձակապէս սխալ է ծծմորը համանիշ նկատել կապուտիկի։ Ծծմորը bluetի իմաստով գործածած է նախ Նորայր՝ բժշկարանէ մը առնելով ուր գրուած է եղեր թէ «ծծմոր՝ կապոյտ ծաղիկ մըն է»։ Նորայր vipérine ծաղկին դիմաց ալ կը նշանակէ ծծմոր։ Սակայն Քաջունի vipérineին կը յատկացնէ իժախոտ բառը և որոշապէս ծծմորը կը վերապահէ bluetին։ Գալով կապուտիկին, այդ բառը նորաբանութիւն մըն է զոր կը գտնենք նախ՝ Նուպարեանի բառգրքին մէջ յիշատակուած։ Պատկերազարդ ֆրանսահայ բառգիրքը bluetին դիմաց կը նշանակէ թէ՛ կապուտիկ և թէ՛ ծծմոր։ Պէտք է ապացուցանել ուրեմն թէ «բացարձակապէս սխալ է» ծծմորը bluetի իմաստով գործածելը։

52. «Մեր գիտցածը, կը գրէք, liseron չասըր չիչէին է, հայերէն բաղեղ կամ վրանածաղիկ. իսկ պօռու չիչէյին պատատուկն է volubilis, որուն կ'ըսուի նաեւ ճեփորուկ կամ պատատին։» Գալով մեր գիտցածին այս զանազանութիւնը ապացուցուած չէ բնաւ։ Նուպար liseronին դիմաց կը դնէ պատատուկ. պօռու չիչէի, իսկ Քաջունի վրանածաղիկի դիմաց կը նշանակէ volubilis և liseron միանգամայն։ Լառուս ալ սապէս կը սահմանէ liseronը, «plante grimpante à fleurs en entonnoir, appelée aussi volubilis»։

53. Եթէ սխալ է կարծել թէ ախասիա թուփ մըն է, նոյնչափ սխալ է կարծել թէ ախասիա «ծառ մըն է». պէտք էր գրել «ծառ կամ թուփ մըն է» ինչպէս ըրած է Լառուս։

54. Կը դիտէք նաեւ թէ ախրիզանի սահմանը տրուած ատեն ըսեր ենք «բոյս՝ որուն տերեւները պատերուն և ստեղներուն կը փաթթուին», մինչդեռ պէտք է գրել եղեր, առանց յօդի, «պատերու և ստեղներու». Թէ սէրօնիրսը չենք յիշած «Հեզիկ ու թեթեւ հովի» հոմանիշներուն մէջ. Թէ բլագք, յուռուբուլուճ, քիլ, դրին և կղարբք բառերը չենք դասած յուռուբի հոմանիշներուն մէջ. Թէ կաքայի դիմաց քէբէ Թուրքերէն բառը չենք նշանակած. Թէ պարշէկ կամ պարշէն բառերը չենք յիշած իբր ճաճանչի հոմանիշ. Թէ խութք բառին դիմաց չենք դրած ֆրանսերէնը écueil, récif և հոմանիշները խարակ, վիմուտք. Թէ ուռենի բառին քով չենք յիշատակած իր հոմանիշ ուռը. Թէ շագանակի փշեղէն պատեանին անունը չենք գրած, և չենք խօսած խողկաղինին հասութաբեր առեւտուրին վրայ, և թէ վերջապէս մոռցած ենք խօսիլ տարմահաւերուն մարախ ուտելուն վրայ։ Բայց այս կարգի դիտողութիւններ գրելը արդարեւ «խիծ ու բիծ որոնել է», ինչպէս կը խոստովանիք դուք ալ։ Մենք ըսած ենք Թանգարանի յառաջաբանին մէջ թէ բառերուն գլխաւոր հոմանիշները միայն յիշատակած ենք. և յետոյ ամէն բառի քով ֆրանսերէնը չենք դրած, այլ ընդհանրապէս բնական գիտութեանց վերաբերեալ բառերու քով։ Թանգարանը ոչ հոմանիշներու բառգիրք մըն է, ոչ իսկ սովորական բառգիրք մը որ պարտական ըլլայինք պահանջուած բոլոր այդ բացատրութեանց տեղ տալ և բառի մը բոլոր հոմանիշները ցուցադրել, կամ բառերու զուգորդութեանց առթիւ բառերու խումբերը իրենց ամբողջութեամբ պատկերացնել։

Կանգ կ'առնեմ հոս, որովհետեւ այս յօդուածը փափաքածէս աւելի երկար եղաւ։ Ուզեցի խղճամիտ կերպով կէտ առ կէտ պատասխանել ձեր յօդուածին մեզի վերաբերեալ մասերուն, ապացուցանելու համար թէ ուղղամիտ ոգիով եղած դիտողութիւնները արհամարհելու սովորութիւն չունիմ, և գիտեմ զանազանել չարամիտ ու թշնամական յարձակումները անկեղծ ու բարեկամական գրութիւններէն։ Ուստի կը խնդրեմ որ ընդունիք շնորհակալութիւնս ձեր գնահատական տողերուն, ինչպէս նաեւ ձեր քննադատութեանց համար զորս այնքան ազնուամիտ ձեւով ներկայացուցած էիք ձեր խնամեալ Գրախօսականին մէջ։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ —9—

ԿԱՍԹՕՆ ԼԸՌՈՒ

ԼՐԱԲԵՐԻ ՄԸ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԴԵՂԻՆ ՍԵՆԵԱԿԻՆ ՏՌԱՄԸ

Դ.

«ՄԱՐԴ ՄԸ ՈՐ ՍՏՈՒԵՐԻ ՊԷՍ ԱՆՑԱԾ Է ՓԵՂԿԵՐՈՒՆ ՄԷՋԷՆ»

Ռուլթապիլի երեսը նայեցայ, մտովի հարցնելով թէ վրաս կը խնդա՞ր թէ խելքին եկած էր յանկարծ։ Բայց դիտեցի որ խնդալու փափաք չունէր ան, և իր փոքր ու կլոր աչքերուն մտացի փայլը զիս ապահովցուց մտաւորական վիճակին վրայ։ Մնաց որ՝ վարժուած էի իր խօսքերուն, որոնք յաճախ անկապ ու խորհրդաւոր էին մինչեւ այն վայրկեանը երբ քանի մը արագ ու յստակ պարբերութիւններով պարզէր իր մտածումին թելը։ Այն ատեն ամէն ինչ կը լուսաբանուէր յանկարծ. իր ըրած անմէջ ու անիմաստ խօսքերը այնպիսի դիւրութեամբ ու տրամաբանութեամբ իրարու հետ կապուած էին որ չէի կրնար ըմբռնել թէ ինչո՛ւ համար աւելի կանուխէն չէի հասկցած։

Դ.

«ՎԱՅՐԻ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑԻՆ ՄԷՋ»

Կլանտիէի դղեակը Իլ տը Ֆրանսի ամէնէն հին դղեակներէն մէկն է, ուր կը տեսնուին աւատական շրջանէն մնացած շատ մը փլատակ շէնքեր։ Անտառներու խորը կառուցուած, Ֆիլիփ Գեղեցիկի օրով, Կլանտիէի դղեակը կը կանգնի քանի մը հարիւր մեթր հեռու այն ճամբէն, որ Սէնթ-Ժընէվիէվ-տէ-Պուա գիւղէն Մօնլէրի կ'առաջնորդէ։ Ցիրուցան շինութիւններու կոյտ մըն է, որոնց վերեւ աշտարակ մը կը գտնուի։ Երբ այցելու մը այդ հին աշտարակին խարխլած սանդուխներէն վեր ելլէ և հարթատանիք հասնի, երեք մղոն հեռուն կը տեսնէ Մօնլէրիի յոխորտ դղեակը, հովտին ու դաշտագետնին վերեւ։ Ժէ. դարուն, Ժօրժ Ֆիլիպէր տը Սէքինէի, տէր Կլանտիէի, Մէզօն-Նէօվի և ուրիշ վայրերու, այդ հարթատանիքին վրայ շինել տուած է այժմեան լապտերը, ճարտարապետական հին ու անճաշակ ոճով մը։ Այդ երկու աշտարակները տակաւին զիրար կը դիտեն այնքան դարերէ ի վեր, և կարծես իրարու կը պատմեն ֆրանսական պատմութեան հին աւանդավէպերը՝ կանանչագեղ անտառներու կամ չորցած ծառերու վերեւ։ Դոգդես Կլանտիէի դղեակը կը հսկէ դիւցազնական ու նուիրական հովանիի մը վրայ, որուն առջեւ ընկրկեցաւ Աթթիլա։ Սէնթ-Ժընէվիէվ կը հանգչի դղեակին հին փոսերուն մէջ։ Ամրան, ձեռքերնին գտնուած դաշտային ծաղիկ կողովները երերցնելով, սիրահարները կուգան երազել կամ իրենց երդումները փոխանակել սրբուհիին դամբանին առջեւ, որ միօզօթիսներով զարդարուած է երկիւղածօրէն։ Այդ դամբանէն ոչ շատ հեռու կը գտնուի հոր մը, որ հրաշագործ ջուր մը ունի, կ'ըսեն։ Մայրեր, իրենց երախտագիտութիւնը արտայայտելու համար, այդ տեղ արձան մը կանգնած են ի յարգանս Սէնթ-Ժընէվիէվի, իր ոտքերուն տակ կախելով այդ նուիրական ջուրէն ազատուած փոքր տղոց կօշիկները և խաղալիկները։

Համակ անցեալին նուիրուած այդ վայրին մէջ գացած էին հաստատուիլ բրօֆէսէօր Սթանկէրսըն և իր աղջիկը՝ ապագայի գիտութիւնը պատրաստելու համար։ Անտառներու խորը թաղուող այդ մենաւոր դղեակը իսկոյն հաճելի թուած էր։ Իրենց աշխատութեանց և յոյսերուն իբր վկայ պիտի ունենային հին քարեր և խոշոր կաղնիներ։ Կլանտիէ, առենօք Կլանսբէրօմ, այդպէս կը կոչուէր խոզկաղիններու (կլան) պատճառաւ, որոնք միշտ հոնկէ կը հաւաքէին։ Այդ տեղը, այսօր տխուր համբաւ մը ստացած, սեփականատէրերու անհոգութեան ու լքումին պատճառաւ, վայրի բնութեան երեւոյթը կը պարզէր. միայն հոն գտնուող շէնքերը զարմանալի փոփոխութիւններ կրած էին։ Իւրաքանչիւր դար իր հետքը ձգած էր հոն, ճարտարապետական նմոյշով մը՝ որուն կապուած էր սոսկալի անցքի մը, ահռագործութեան մը յիշատակը։ Այսպէս, Կլանտիէի դղեակը, ուր գիտութիւնը պիտի ապաստանէր, սահմանուած ըլլալ կը թուէր թատր ըլլալու սոսկալի ու մահացու գաղտնիքներու։

Հոս պէտք կը զգամ սա խորհրդածութիւնը ընելու։ Եթէ երբեք քիչ մը ծանրացայ Կլանտիէի տխուր նկարագրութեան վրայ, նպատակ չունէի տռամաթիք առիթ մը գտնելու, որպէս զի կարենայի այնպիսի «միջավայր մը ստեղծել», որոնք յարմար ըլլան ընթերցողին աչքերուն տակ գործուելիք տռամներուն։ Արդարեւ, այս դատական գործին մէջ իմ առաջին հոգս եղած է կարելի եղածին չափ պարզ ըլլալ։ Հեղինակ մը ըլլալու յաւակնութիւնը չունիմ։ Հեղինակ ըսելով վիպագիր կը հասկնան քիչ մը։ Սակայն, փա՛ռք Աստուծոյ, Դեղին Սենեակի գաղտնիքը, արհաւիրքի մանրամասնութիւններ պարունակելուն համար, գրականութեամբ զարդարուելու պէտք չունի։ Հաւատարիմ տեղեկաբեր մըն եմ և այնպէս կ'ուզեմ մնալ. այս տռամաթիք դէպքը կը զետեղեմ իր շրջանակին մէջ. ահա՛ իմ ըրածս։ Շատ բնական է որ ընթերցողները գիտնալու են թէ ո՛ւր պատահած են իրողութիւնները։

Գանք Պ. Սթանկէրսընի։ Երբ բրօֆէսէօրը տասնըհինգ տարի առաջ գնեց այդ դղեակը, տակաւին ոճիրը չգործուած, շէնքը անբնակելի մնացած էր երկար ատենէ ի վեր. շրջակայքը գտնուող ուրիշ հին դղեակ մը, ԺԴ. դարուն կառուցուած, Ժան տը Պէլմօնի կողմէ, նմանապէս լքուած էր։ Բօրպէյլ տանող ճամբուն եզերքը շինուած քանի մը տնակներ, Տօնժօնի պանդոկը, ուր սայլորդներ կ'իջեւանէին, ահա քաղաքակրթութիւն յիշեցնող բաները այդ լքուած վայրին մէջ։ Բնաւ չէր յուսացուեր որ այդպիսի տեղ մը գտնուէր մայրաքաղաքէն քանի մը մղոն հեռու։ Բայց ճիշդ այդ պատճառաւ Պ. Սթանկէրսըն և իր աղջիկը ընտրած էին Կլանտիէի դղեակը՝ իբր բնակավայր։ Պ. Սթանկէրսըն արդէն իսկ նշանաւոր էր, դեռ նոր դարձած ըլլալով Ամերիկայէն, ուր մեծ աղմուկ յարուցած էր իր աշխատութիւններով։ Ֆիլատէլֆիայի մէջ «ելեկտրական ազդակներով նիւթին տարանջատում»ին վրայ հրատարակած հատորը գիտական աշխարհի մէջ բողոք յարուցած էր իր դէմ։ Պ. Սթանկէրսըն Ֆրանսացի էր, բայց ամերիկեան ծագում ունէր։ Ժառանգական կարեւոր գործերու պատճառաւ քանի մը տարի Մ. Նահանգաց մէջ բնակած էր։ Ֆրանսայի մէջ սկսուած գործ մը հոն շարունակած էր, և Ֆրանսա դարձած էր՝ իր գործը աւարտելու համար, մեծ հարստութեան մը տիրանալէ յետոյ, շնորհիւ շահած դատերուն և կնքած իրաւախոհութիւններուն։ Յարմար ատենին ձեռք անցուցած էր այդ հարստութիւնը։ Պ. Սթանկէրսըն, որ կրնար, եթէ ուզէր, միլիոնաւոր տոլարներ շահիլ, ներկայիս նոր եղանակներու մասին գտած երկու-երեք քիմիական բաղադրութեանց շնորհիւ, կը խորշէր իր շահուն գործածել հնարքի հրաշալի ձիրքը, որով բնութենէն օժտուած էր։ Բնաւ մտքէն չէր անցըներ որ հանճարը իրեն կը վերաբերէր։ Այդ բանը մարդոց կը պարտէր, որով իր հանճարին գիւտերը հանրային սեփականութիւն դառնալու էին իր մարդասիրական մտածումով։ Եթէ երբեք Պ. Սթանկէրսըն չփորձեց ծածկել իր ուրախութիւնը՝ անյուսալի հարստութիւն մը ձեռք անցուցած ատեն, որուն շնորհիւ պիտի կրնար մինչեւ վերջին շունչը անձնատուր ըլլալ գիտութեան նկատմամբ ունեցած սիրոյն, կը թուէր հրճուանք զգալ ուրիշ դատի մը մասին։ Երբ բրօֆէսէօրը Ամերիկայէն դարձաւ և դղեակը գնեց, Օր. Սթանկէրսըն քսան տարեկան էր այն ատեն։

(Շարունակելի)

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ ՎԱՆՈՒՑ

Երուսաղէմէն մեզ կը գրէ մեր մասնաւոր Թղթակիցը Նոյեմբեր 9 Թուականով.

Ցուցաձև կը սկսիմ Ժառանգաւորաց վարժարանով, յուսալով որ ընթերցող հասարակութիւնը աւելի կը հետաքրքրուի վարժարանով քան վանական անվերջ հակառակութեան օրն վէճերով, թէպէտ պիտի ստիպուիմ մերթ ընդ մերթ առանցմով ալ զբաղիլ, և կարեւոր, ուղիղ լուրեր հաղորդել Ս. Յակոբեանց վանական գործերու մասին։

Ժառանգաւորաց վարժարանը որ 1866էն ի վեր կը շարունակուի, ունեցած է մերթ փայլուն շրջաններ և մերթ ինկած ժամանակներ, բայց երբեք չէ եղած որ վանական վարչութիւնները առատօրէն դրամ ծախսած ըլլան վարժարանի ուսումնական մակարդակի բարձրացման համար, միայն վանքին մէջ գտնուած եկեղեցական ուսուցիչներով գոհացած են, իւրաքանչիւրին տարեկան չնչին գումար մը տալով, օրինակի համար, 4—8—10—12 ոսկի և թէպէտ միշտ Ժառանգաւորաց համար 8—900 ոսկի ծախք եղած է, ուտեստ, զգեստ, այլ և այլ մանր ծախքերու եւ այդ գումարէն հազիւ թէ տարեկան 100—150 ոսկի ուսուցչաց տրուելով։ Չեմ գիտեր թէ ինչպէս այդքան պատկառելի գումար մը կը վատնուէր առանց ուսուցիչներու կարեւոր գումար մը յատկացնելու, մինչդեռ սա վերջին երեք տարիներու համար ալ տարեկան 800—900 ոսկի կը ծախսուի, սակայն նկատելի է որ բոլոր ուսուցիչները կը վճարուին առատօրէն (ըստ վանականաց տեսութեան), քանզի դեռ Երուսաղէմի վանականները վարժուած չեն առատ ամսական վճարելու ուսուցիչներուն, և այս չենք կրնար պախարակել, նկատելով որ երբեմն տարեկան 10 ոսկիով պաշտօնավարող ուսուցիչներու տեղ այժմ 50—60 ոսկիով ուսուցիչներ կոչուած են. ամէն պարագայի մէջ ուրախալի է որ Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը ճանչնալով նախորդ վարչութեանց սխալ եւ ապարդիւն ընթացքը, կը ջանայ մասնաւոր հոգածութեան առարկայ ընել Ժառանգաւորաց վարժարանը, ուսուցիչներու իբր տարեթոշակ յատկացնելով գրեթէ 350 ոսկի. այս գումարը արդէն ինքնին կը խօսի թէ ո՛րքան մեծ տարբերութիւն կայ առաջուան և այժմեան ուսուցչական տարեթոշակներու միջեւ. Նկատելով որ ըստ տեղւոյն հաւանականաբար 900 ոսկիէն աւելի ծախք չպիտի ըլլայ, այն ատեն կը ստիպուինք նախորդ վարչութեանց հարցնել թէ ինչ կ'ըլլար միայն ուսուցչաց տարեթոշակի տասնապատկութենէն առաջ եկած մօտաւորապէս 200 ոսկիի տարբերութիւնը, քանի որ այն ժամանակ ալ 900 ոսկի այժմ ալ 900 ոսկի կը ծախսուի. Թողունք որ վերջին տարիներս Երուսաղէմի մէջ ուտեստ և այլ նիւթեղէններ բաւական սղած են բաղդատմամբ նախորդ տարիներու։ Այսպէս կամ այնպէս, եղածը եղած է, թողունք առանց և համառօտ կերպով Ժառանգաւորաց Վարժարանի ներկայ վիճակը ներկայացնենք ընթերցող հասարակութեան ճշգրիտ կերպով։

Ժառանգաւորաց Վարժարանը այժմ ունի 30 աշակերտ, երեք դասարաններու բաժնուած, Ա., Բ., Գ., նաեւ Դ. դասարան մը, զոր պիտի ունենայ 1908—1909 դպրոցական շրջանին և անկէ ետքը Դ. դասարանի աշակերտներ շրջանաւարտ պիտի ըլլան, ուսանելով չորս տարիներու ընթացքին մէջ հետեւեալ ծրագրին համեմատ.

Ա. ՏԱՐԻ. — Կրօնք. — Եկեղեցւոյ խորհուրդներուն, ծէսերու, արարողութեանց վրայ ծանօթութիւններ (շաբաթական 3 ժամ)։ Հայերէն. — Քերականութիւն գրաբար, Թարգմանութիւն Աւետարանի և լուծում (շաբաթական 3 ժամ)։ Աշխարհաբար ընտիր կտորներու ընթերցում և շարադրութիւն (շաբաթական 1 ժամ)։ Թուրքերէն. — Քերականութիւն Թուրքերէն (Ա. մասը), ընթերցում, բառագիտութիւն և ուղղագրութիւն (շաբաթական 3 ժամ)։ Ֆրանսերէն.— Քերականութիւն Ա. տարի, ընթերցում, ուղղագրութիւն և վարժութիւն խօսակցութեան (3 ժամ)։ Թուաբանութիւն.— Ընդարձակ ամբողջ (շաբաթական 3 ժամ)։ Պատմութիւն. — Արեւելեան ազգաց (շաբաթական 2 ժամ)։ Աշխարհագրութիւն.— Պատմութեան հետ (շաբաթական 2 ժամ)։ Իրագիտութիւն. — Ընդարձակ (շաբաթական 2 ժամ)։ Գծագրութիւն.— Պարզ առարկաներ (շաբաթական 1 ժամ)։ Գեղագրութիւն.— Պարզ գիր (շաբաթական 2 ժամ)։ Եկեղեցական Երաժշտութիւն.— Երգեցողութիւն Ս. Պատարագի (շաբաթական 2 ժամ)։

Բ. ՏԱՐԻ.— Կրօնք.— Ընդարձակ կրօնագիտութիւն և պատմութիւն Հայ Եկեղեցւոյ (շաբաթական 3 ժամ)։ Հայերէն. — Գրաբար ընտիր հատուածոց թարգմանութիւն, լուծում, շարադրութիւն (շաբաթական 2 ժամ)։ Աշխարհաբարէ գրաբարի թարգմանութիւն և շարադրութիւն (շաբաթական 1 ժամ)։ Թուրքերէն. — Գրագիտութիւն (շաբաթական 1 ժամ)։ Քերականութիւն ընդարձակ. Թուրքերէն, արաբերէն և պարսկերէն մասերը, ընթերցում, լուծում և ուղղագրութիւն (շաբաթական 3 ժամ)։ Ֆրանսերէն. — Քերականութիւն Բ. տարի, ընթերցում, ֆրանսերէն բացատրութեամբ թարգմանութիւն և շարադրութիւն (շաբաթական 3 ժամ)։ Հանրահաշիւ.— Ամբողջ (շաբաթական 3 ժամ)։ Պատմութիւն.— Յունաց և Հռոմէացւոց (շաբաթական 3 ժամ)։ Աշխարհագրութիւն.— Պատմութեան հետ (շաբաթական 2 ժամ)։ Բնական պատմութիւն.— Երեք մասերն ամբողջ համառօտ (շաբաթական 2 ժամ)։ Գծագրութիւն.— Դէմքեր, կենդանիներ (շաբաթական 1 ժամ)։ Գեղագրութիւն.— Պարզ, գլխագիր և զարդագիր (շաբաթական 1 ժամ)։ Եկեղեցական Երաժշտութիւն.— Շարականներ, մեղեդիներ ևն. (շաբաթական 2 ժամ)։

Գ. ՏԱՐԻ. — Կրօնք. — Մեկնութիւն Աւետարանի (շաբաթական 3 ժամ)։ Հայերէն. — Թարգմանութիւն ընտիր հատուածներէ, գրաբար շարադրութիւնք (շաբաթական 2 ժամ), գրագիտութիւն (շաբաթական 1 ժամ), պատմ. հայ եկեղ. մատենագրութեան (շաբաթական 1 ժամ)։ Թուրքերէն.— Ընտանեկան և պաշտօնական գրութիւններ, խրթին կտորներու ընթերցում և բացատրութիւն, ուղղագրութիւն (շաբաթական 3 ժամ)։ Ֆրանսերէն. —Ընթերցում, բացատրութիւն քերականական կանոններու և ոճերու, շարադրութիւն, արտասանութիւն և խօսակցութիւն (շաբաթական 3 ժամ)։ Երկրաչափութիւն. — Ամբողջ (շաբաթական 3 ժամ)։ Ընդհ. ազգաց պատմութիւն. — Միջին դար (շաբաթական 2 ժամ)։ Աշխարհագրութիւն. — Պատմութեան հետ (շաբաթական 2 ժամ)։ Բնագիտութիւն. — Ամբողջ (շաբաթական 2 ժամ)։ Պատմ. փիլիսոփայութեան.— Համառօտակի ամբողջ (շաբաթական 1 ժամ)։ Գծագրութիւն.—Սեւ գրիչով (շաբաթական 1 ժամ)։ Եկեղ. Երաժշտութիւն.— Ձայնագրութիւն կարդալ և գրել (շաբաթական 2 ժամ)։

Դ. ՏԱՐԻ. — Կրօնք. — Մեկնութիւն Աւետարանի (շաբաթական 2 ժամ), պատմ. ընդհ. Եկեղեցւոյ (շաբաթական 2 ժամ)։ Հայերէն.— Հայ եկեղ. մատենագիրներէ հատուածներ քաղել և կարդալ, աշխարհաբար գիրք մը գրաբարի վերածել, տաղաչափութեան կանոնները (շաբաթական 3 ժամ)։ Թուրքերէն. — Մէճմուայի գավանիյի օսմանի, պաշտօնական գրութիւններ (շաբաթական 3 ժամ)։ Ֆրանսերէն. — Ընթերցում, բացատրութիւն, խօսակցութիւն, շարադրութիւն և տաղաչափութեան կանոններ (շաբաթական 3 ժամ)։ Տոմարակալութիւն.—Ամբողջ (շաբաթական 1 ժամ)։ Եռանկիւնաչափութիւն. — Ամբողջ (շաբաթական 2 ժամ)։ Պատմութիւն.—Ժամանակակից (շաբաթական 2 ժամ)։ Աշխարհագրութիւն.—Պատմութեան հետ (շաբաթական 2 ժամ)։ Տնտեսագիտութիւն.— Ամբողջ (շաբաթական 2 ժամ)։ Հոգեբանութիւն. — Համառօտակի ամբողջ (շաբաթական 1 ժամ)։ Տիեզերագրութիւն. — Ամբողջ (շաբաթական 2 ժամ)։ Գծագրութիւն.— Սեւ գրիչով (շաբաթական 1 ժամ)։ Եկեղ. Երաժշտութիւն. —Ձայնագրութիւն։

Այժմ Ժառանգաւորաց վարժարանի մէջ կը դասախօսեն հետեւեալ ուսուցիչները.

Կրօնք.—Վարդապետ մը։ Եկեղ. Երաժշտութիւն. — Լուսարարապետ հայր սուրբը։ Եկեղ. Պատմութիւն.— Ժառանգաւորացի Տեսուչը։ Հայերէն.— Գրիգոր էֆ. Խոլմէջեան, որ այս տարի պաշտօնի կոչուած է Իզմիրէն։ Թուրքերէն.—Իսհագ Աղիֆ էֆ., տեղացի մը, որ իր ուսումը առած է Պոլիս։ Ֆրանսերէն.—Գ. Հայիմ, որ իր ուսումը առած է Երուսաղէմի մէջ։ Գիտութիւններ.—Աշոտ էֆ. Գույումճեան, որ այս տարի պաշտօնի կոչուած է Պոլսէն։ Աշխարհագրութիւն. — Գրիգոր էֆ. Դաւիթեան, որ այս տարի պաշտօնի կոչուեցաւ Պաղտատէն, որուն Ժառանգաւորաց վարժարանի մէջ նախորդ պաշտօնավարութիւնը գնահատուած է։ Գեղագրութիւն. — Ստեփան էֆ. Երէցեան, որ այս տարի պաշտօնի կոչուեցաւ Պոլսէն, իբրեւ [illegible] Մեսրոպեան դպրոցի։ Գծագրութիւն. — Միաբան Պետրոս Թէրզեան։

Սոյն ծրագիրը և ուսուցչաց ցանկը հրատարակելով, պիտի սպասենք յառաջիկայ 1908 տարւոյ հարցաքննութիւններու արդիւնքին, որպէս զի կարենանք անկողմնակալ կերպով մեր կարծիքը յայտնել, վստահ ըլլալով որ Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը միշտ պատրաստ է ընդունիլ Ս. Աթոռոյ օգտակար ամէն տեսակ լաւ խորհուրդներ Ժառանգաւորաց վարժարանին ծաղկման համար։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Շատ ընտանիքներու մէջ սխալ մը կը գործեն միս եփելու ատեն, այսինքն միսը երկար ատեն ջուրին մէջ կը թողուն, որպէս զի մաքրուի արիւնէն. բայց չեն գիտեր թէ ատով կը կորսուի նաեւ միսին զօրաւորագոյն, այն է՝ սնուցիչ մասը։ Միսը մաքրելու համար բաւ է պարզ ու թեթեւ կերպով լուալ կամ խոզանակել զայն։ Տանտիկինները սովորութիւն ունին, ամրան մէջ կամ ձմեռը, երբ որ միսը քիչ մը ծանրանայ, ջուրի մէջ թողուլ զայն, կարծելով թէ ջուրը կ'առնէ անոր գէշ հոտը։ Մեր յարգելի տանտիկինները՝ թո՛ղ փորձեն ծանր հոտ ունեցող միսը ջուրով և մէկ քանի կտոր նոր մարած փայտածուխով եփել, և պիտի տեսնեն թէ այդպէս պատրաստուած միսը ջուրին ապուրը և միսը իրենց բնական ախորժաբեր համն ու հոտը պիտի ունենան դարձեալ, վասն զի մարած ածուխը իրեն կը քաշէ, կ'առնէ միսին գէշ հոտը։ Մգլոտած հաց ունեցող ձուկերն ալ եփուած ատեն եթէ փայտածուխի կտոր մը դրուի մէջը, միեւնոյն արդիւնքը կ'ունենայ, այսինքն մգլոտահամը կ'անհետանայ կատարելապէս։

ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱ

(HOTEL SAVOY)

Նիզամիէ ճատտէսի. — ԲՐԻՆՔԻՓՕ

Մեծ-Կղզիի լաւագոյն մէկ դիրքին վրայ գտնուող այս ծանօթ Օթէլը՝ ամրան եղանակին լրանալուն առթիւ չպիտի փակուի։ Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն և անոնց որոնք ձմրան գեղեցիկ օդերուն ախորժ կը զգան Բրինքիփօ երթալ բնակիլ ժամանակ մը, թէ Սավուա Օթէլը իր երկու բավիլիօններով բաց պիտի մնայ ձմրան եղանակին, նոյն խնամքով, սեղանով ու կատարեալ սպասարկութեամբ, որոնք մեծապէս գոհ թողուցին այս ամրան յաճախորդները։ Աւելորդ է ըսել թէ գիները չափաւոր են միշտ։ 10—10

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՈՆ ՊԻՒԼՈՎ ԻՇԽԱՆԻՆ ՃԱՌԸ

Ռայխսդագին ուրբաթ օրուան նիստին նիստին մէջ ֆոն Պիւլով իշխանը խօսեցաւ Գերմանիոյ արտաքին յարաբերութեանց վրայ։ Եթէ իր խօսքերը համեմատենք տարի մը առաջ խօսածներուն կամ մայիսի մէջ խօսած ճառին հետ, շատ մեծ տարբերութիւն մը կը տեսնենք։ Այն ատեն հորիզոնին վրայ կուտակուած ամպերն ու այդ պատճառաւ յառաջ եկած մթութիւնը փարատած անցած են և Հիւսիսային ծովուն վրայ պայծառութիւն մը կը տիրէ այժմ։ Գերման նախարարապետը այն ատեն շատ լուրջ շեշտով խօսեցաւ, մտահոգութիւն ներշնչող այնպիսի լրջութեամբ մը, որ մարդ կը գործածէ երբ գիտէ թէ գործին մէջէն ելլելու համար իր ամբողջ ոյժն ու կորովը պէտք է պարզել։ Բայց այս անգամ գերման նախարարապետը ինքզինքն ազատ կը զգար։ Վիլհէլմ կայսրը փառաւոր և գրեթէ խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ Լոնտրայի թագաւորէն և անգլիացի ժողովուրդէն, և հիմա ալ քիչ մը ատեն անգլիական հողին վրայ անցուցած կարճ հանգիստն ալ նշան մըն է թէ հիմա հաճոյք կը զգայ մնալ այն երկրին մէջ որ դեռ մէկ քանի ամիս առաջ շատ տարակուսելի յարաբերութեան մէջ էր Գերմանիոյ հետ։ Գերմանիա Անգլիոյ հետ այժմ գոհացուցիչ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Ֆրանսա մէկդի թողած է այժմ վրէժառութեան գաղափարը, և եթէ իր դրացիին ձեռք կարկառելու չափ յառաջ չերթար այժմ, բայց յարձակման տրամադրութիւն ալ չպիտի ունենայ, եթէ պատերազմին յաղթութիւնը երաշխաւորող զինակից մը չներկայանայ իրեն։ Ֆրանսա նախապէս կարծեց թէ Ռուսիա պիտի ըլլար այդպիսի զինակից մը։ Սակայն Ռուսիոյ մէջ և ոչ մէկ ատեն լուրջ կամք տեսնուած չէր պատերազմիլ Գերմանիոյ դէմ, և այս՝ նոյն իսկ այն ատեն երբ մարդ մտքէ չէր անցըներ Ծայրագոյն Արեւելքի պարտութիւնները և ներքին անտեսական տագնապները։ Իսկ հիմա Ռուսիա երկար ատենի պէտք ունի կազդուրուելու համար։ Այս պատճառաւ, անհաշտ Ֆրանսացիները դէպ ի Անգլիա ուղղեցին իրենց յոյսերը և Անգլիա ընդունեց զիրենք, մտածելով թէ այդ վիճակը շատ օգտակար պիտի ըլլար իրեն։ Բայց ո՛չ Էտուարտ թագաւորը, ո՛չ իր կառավարութիւնը և ոչ ժողովուրդին մեծագոյն մասը պատերազմ չէին ուզեր։ Օտար նաւատորմի մը տեսքէն խռովող մէկ քանի ծովային սպաներ, առեւտրական մրցման չվարժուող վաճառականներ, իրենց յօդուածներուն կռուան մը գտնելու համար ո և է տէրութիւն իբր թշնամի նկատելու պէտք ունեցող քաղաքական յօդուածագիրներու խումբ մը և վերջապէս ամէն նորոյթի մասնակցող անձեր միայն կը փափաքէին պատերազմի։ Հիմա ալ կան բազմաթիւ Անգլիացիներ որ կը կասկածին Գերմանիայէն, բայց շատ քիչեր են որ կը կարծեն թէ լաւագոյն է ժամ առաջ զէնքընկեց ընել զայն։ Եւ վրէժառութեան գաղափարը սնուցանող Ֆրանսացիները այս վերջին նեցուկն ալ կորսուսին, և հիմա յենարան մը չունին Ֆրանսայի ազգը պատերազմի խրախուսելու։ Ֆրանսացի ժողովուրդը մտքէ իսկ չանցըներ կռուի բռնուիլ Գերմանիոյ հետ, մանաւանդ թէ Գերմանիա տեղի չի տար անոր։ Ֆրանսա Ալճեզիրասի դաշնագրին տրամադրութեանց համեմատ ընթացք մը բռնեց, և Գերմանիա չհակառակեցաւ անոր։ Ֆոն Պիւլով իշխանն ալ ուրբաթ օրուան իր ճառին մէջ ակնարկելով՝ այս պարագային, ըսաւ թէ Գերմանիա վստահութեամբ կը դիտէ ֆրանսական կառավարութեան օրինաւոր շարժումները և թէ Ալճեզիրասի դաշնագիրը հիմը պիտի կազմէ խաղաղութեան։ Հետեւաբար Ֆրանսա պատճառ չունի դժգոհութեան և թշնամական զգացումներ սնուցանելու։ Ուստի հորիզոնը պայծառ է այդ ուղղութեամբ։ Վերջապէս թէ՛ այս վիճակին և թէ Եւրոպայի մէջ կնքուած զանազան դաշնագիրներու հետեւանքով, որոնք Ծայրագոյն Արեւելքի հեռաւոր վայրերուն մէջ ալ երկար ատենի համար պատերազմի հաւանականութիւնը անկարելի կ'ընեն, ապահով խաղաղութեան նոր դարագլուխ մը կը սկսի այժմ, և տէրութեանց քաղաքական ու զինուորական ոյժերուն այժմու անհաւասարութեան հակառակ, շատ կարեւոր է ամբողջ աշխարհի բարօրութեան համար։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

ՍՊԱՆԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սպանիոյ նախարարապետ Պ. Մաուրա, չորեքշաբթի օրը, Երեսփ. Ժողովին մէջ նաւատորմին վերակազմութեան ծրագրին վիճաբանութեանը առթիւ, կարեւոր բանախօսութիւն մը արտասանեց արտաքին քաղաքականութեան վրայ, զոր մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց ժողովը։ Պ. Մաուրա Ալճեզիրասի դաշնագրութեան նկատմամբ ըսաւ թէ անհրաժեշտ է նաւատորմին վերակազմութիւնը, թէեւ Սպանիա բոլոր երկիրներուն մէջ ամէնէն աւելի մեծ պէտք ունի խաղաղասէր քաղաքականութեան մը, ինչ որ էական է իր գոյութեանը համար։ Ալճեզիրասի դաշնագրութեան նկատմամբ նախարարապետը ըսաւ թէ չուզեր վիճաբանիլ անոր վրայ, բայց կը կարծէ թէ լաւ ծառայած է իր երկրին՝ նոյն խնդրոյն մէջ ունեցած ընթացքովը. արդէն Սպանիոյ սոսաւոր մեծամասնութիւնը հաւանած է իր ընթացքին, ողջունելով անոր։ Յարեց թէ նոյն խնդրոյն առթիւ հետեւուած քաղաքականութիւնը իրեն նպատակ ունի խաղաղութիւնը, որուն պահպանման պատասխանատուութիւնը Ֆրանսա ու Սպանիա ստանձնած են միւս ազգերուն հետ։ Պ. Մաուրա յայտարարեց թէ Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ այդ մասին գործակցութիւնը պէտք չէ անվստահութիւն առաջ բերէ։ Նախարարապետը Սպանիոյ քաղաքականութեանը մասին յայտարարեց թէ Սպանիա բնաւ պիտի չմեկուսանայ. միշտ հաւաքական շահեր և գաղթականական ոյժեր պիտի ունենայ, որոնք թոյլ պիտի տան իրեն չէզոքութիւնը պահել ազգաց իրողութեանց մէջ։ Սպանիա պէտք է աշխատի իր ինքնապաշտպանութեան միջոցներուն վերակազմութեանը։ Պ. Մաուրա ըսաւ թէ Սպանիոյ նախարարութիւնը այն կարծիքէն չէ թէ փառայեղ նաւատորմ մը պիտի շինէ, այլ իր ազգաց նաւային զօրութեան հիմերը պիտի դնէ։ Այդ նպատակին յատկացուելիք գումարը՝ 200 միլիոն ֆր. վերջնական թիւը պիտի չըլլայ, այլ սկզբնականը։ Նաւատորմին վերակազմութեանն ետքը նաւահանգիստներուն խնդիրը ձեռք պիտի առնուի։ Նախարարապետին այս ճառը արտընդոստ ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։ Ազատական կուսակցութեան պետ Պ. Մորէթ ալ պաշտպանեց նաւատորմին վերակազմութեան ծրագիրը՝ երկրորդական կէտերու մասին քննադատութիւններ ընելով. խօսքը աւարտելուն, նախարարապետը ու բոլոր ժողովականները մեծ խանդավառութեամբ ծափահարեցին։ Միւս կուսակցութիւններն ալ համակարծիք գտնուեցան Պ. Պ. Մաուրայի ու Մորէթի յայտարարութեանց։

— Ծերակոյտին մէջ Ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն մը կատարուած պահուն ելմտական նախկին նախարար Պ. Նավարրօ Ռէվէրթէր ցաւ յայտնեց թէ Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի հետ առեւտրական դաշնագրութիւն կնքուած չէ։ Ելմտացոյցին տեղեկաբերը պատասխանեց թէ պատճառը այդ երկու երկիրներուն մաքսապաշտ ըլլալն է, վասն զի այդ տեսակ դաշնագրութիւն մը եթէ կնքուի, կրնայ ըլլալ որ Սպանիոյ շահերը վնասուին։

ՖՐԱՆՑ ԵՕԶԷՖ ԿԱՅՍԵՐ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Վիեննայի պապական Նուիրակ մոնսէնեօր Կրանիթօ Պելմոնթէ այցելութիւն տուեր է Աւստրիա-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի, ծանուցանելու համար թէ Վիեննայի դեսպանական մարմինը կ'ուզէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր մատուցանել իր յարգալիր անձնուիրութեան հաւաստիքը Ն. Կ. Վեհափառութեան գահակալութեան 60րդ տարեդարձին առթիւ։ Այդ բաղձանքին գոհացում տալու համար, որոշուեցաւ որ դեկտեմբեր 1ին և 2ին (Ն. Տ.) արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ տոմար մը գտնուի, որուն մէջ կարենան իրենց անունները արձանագրել դեսպանական մարմինոյն բոլոր անդամները։ Այդ տոմարը յետոյ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր պիտի մատուցուի։

ԳԵՐՄԱՆ ՌԱՅԽՍԴԱԿԸ

Օրուան մեծ դէպքն էր Բրուսիոյ պատերազմական նախարար զօրավար ֆոն Այնէմի ճառը, որ մեծ կարեւորութիւն ունի։ Նախարարը ուրբաթ օրը Ռայխսդագին մէջ խօսեցաւ գրեթէ մէկուկէս ժամ։ Երեսփ. Ժողովին մէջ ինք կամ ուրիշ պատերազմական նախարար մը այդչափ երկար խօսած չէր։ Ամբողջ ճառը Մոլթքէ-Հարտէն դատին կը վերաբերէր, և այս՝ նախարարին բարոյական լուրջ չէզոքութեան ու բացատրութեան անփոխադրելի եղանակով խոր տպաւորութիւն ըրաւ ժողովին վրայ։ Ժողովը լսեց նախարարին բերնէն թէ դեռ բան մը ապացուցուած չէ։ Ճշմարիտ կը նկատուի նախարարին այս յայտարարութիւնը։ Նիստը վերջանալէն առաջ, ֆոն Պիւլով իշխանն ալ ճառ մը խօսեցաւ արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ կնքուած պայմանագրութեանց գերմ. թարգմանութիւնները, ըսաւ, մօտերս պիտի ներկայացուին Երեսփ. Ժողովին, Սպիտակ Տետրակի ձեւով, որուն պարունակութենէն պիտի տեսնուի թէ Գերմանիա գոհ մնացած է Դեսպանախորհուրդին արդիւնքէն և իր մասնակցութենէն։ Գովեց գերմ. պատուիրակ Պարոն Մարշալի և իր աշխատակիցներուն ընթացքը որոնք իրենց համառութեամբ, եռանդովն ու ջանքերով արդարացուցին իրենց համար տածուած համարումը։ Արդարեւ Դեսպանախորհուրդը չիրականացուց ինչ որ կ'ակնկալուէր իրմէ, բայց դարձեալ գնահատելի են իր արդիւնքները։ Դեսպանախորհուրդին ամէն ազգէ պատուիրակներն ալ չորս ամիս շարունակ մեծ եռանդով և տեւականութեամբ աշխատեցան, ինչ որ հազուագիւտ է նոյն իսկ խորհրդարանական նստաշրջաններու համար։ Դեսպանախորհուրդը թէեւ անլոյծ թողուց իր ձեռք առած խնդիրներէն շատերը, բայց դարձեալ մեծ ծառայութիւն մատոյց մարդկութեան և աշխարհի խաղաղութեան համար։

Ֆոն Պիւլով իշխանը գոհութիւն յայտնեց այն ընդունելութեան համար զոր Էտուարտ թագաւորն ու անգլիական ժողովուրդը ընծայեցին գերման կայսերական ամոլին Անգլիա այցելութեան պահուն։ «Կարծեմ թէ, ըսաւ, երբ վերջին տասը տարիներու պատմութիւնը գրուի, պիտի յայտնուի թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ առաջ եկած ձգտումը, որ երկար ատեն ճնշած էր ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ, հետեւանք էր փոխադարձ մեծ թիւրիմացութեան մը։ Հիմա Անգլիա և Գերմանիա զիրար հասկցան և համոզուեցան թէ իրականին մէջ պատճառ մը չկայ այդ ձգտումին։ Երկու կառավարութիւններն ալ որչափ որ բարեացակամ ըլլային, չէին բաւեր այդ թիւրիմացութեան և անոր հետեւանքն եղող անվստահութեան առաջքն առնելու համար։ Երկու երկրաց ազնուագոյն անձերը, մամուլը և հանրային կարծիքը պէտք էին օգնել այդ բանին։ Գերման կայսերական ամոլին ընծայուած ընդունելութեամբ տեսնուեցաւ թէ Անգլիոյ մէջ խաղաղութեան բարեկամները այդ բանին աշխատած են։ Տարակոյս չունիմ թէ յանուն Երեսփ. Ժողովին խօսած և գերման ժողովուրդին զգացումներն արտայայտած կ'ըլլամ, եթէ ըսեմ որ մենք ալ կը մասնակցինք այդպիսի խաղաղասէր և բարեկամական զգացումներու»։ («Կեցցէ»ի գոչեր ամբողջ երեսփոխաններէն)։

ՎԱՉԿԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ուբդըն Սինքլէյր անուն գրող մը, որ հրատարակութեան մը մէջ երեւան հանած էր «դըրլըդ»ներուն և մանաւանդ Չիքակոյի միսի «դըրլըդ»ին ղեղծումները ու գայթակղութիւնները, որոշեց վերակազմել գործակցական գաղթականութիւնը, որ անցեալները ցրուեցաւ Հէլիքըն Հօլի հրդեհին հետեւանքով։ Այդ նոր գաղթականութիւնը վաչկատուն կեանք մը պիտի անցընէ։ Տասնամեայ ուխտագնացութիւն մը պիտի սկսի Քալիֆորնիայէն։ Այդ վաչկատունները յառաջիկայ ամառ Անգլիա ալ պիտի այցելեն։ Կիները որոշիչ տարազ մը պիտի կրեն. այրերը կը մերժեն օսլայուած ճերմակեղէնները։ Բոլոր գաղթականները բուսակեր են, որով ասկէ վերջը գործ պիտի չունենան մսավաճառի, երշիկ վաճառողներու և պահածոյ միս պատրաստողներու հետ։ Ուբդըն Սինքլէյր կ'ըսէ թէ բուսակերութիւնը դէպ ի երջանկութիւն պիտի առաջնորդէ այդ գաղթականները։

ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ՄԸ ՆՈՒԷՐԸ

Լոնտոնէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի Թղթակիցը.— «Հարցուեցաւ թէ ինչ պատճառով Բարիզի գերման դեսպան Ռատոլին իշխանը մէկ քանի շաբաթ առաջ այցելութիւն տուաւ Ֆրանսացի երեսփոխան Ռոհանի դուքսին։ Աւասիկ անոր պատճառը.— Վիլհէլմ կայսրը երբ իմացաւ Ֆրանսայի Լուիզ իշխանուհիին նշանախօսութիւնը՝ Պուրպոնի Շառլ իշխանին հետ, ուզեց իր կողմէ պաշտօնապէս ներկայացուցիչ մը ղրկել, որ իր անունով նուէր մը յանձնէ դեռատի ամուլին, սակայն մտածելով որ այդ պարագան կրնայ նպաստաւոր տպաւորութիւն մը չգործել Ֆրանսայի մէջ, ետ կեցաւ այդ գաղափարէն և Ռատոլին իշխանին պաշտօն յանձնեց նոյն պարագան հաղորդել Ռոհանի դուքսին, և այսպէս ալ եղաւ։ Նուէրը ղրկուեցաւ, սակայն Օրլէանի դուքսն ալ դժգոհութեան մը մտքէն գտնուեցաւ՝ սիրալիր հոգածութեան մը երախտագիտութիւնը և Ֆրանսայի մէջ ըլլալուն պարագան։ Այդ դժգոհութեան պատճառաւ դուքսը որոշեց նուէրներու ցանկը լրագիրներուն չհաղորդել»։

ՓՈՔՐԻԿ ԼՈՒՐԵՐ

Մարդու մը ուղեղին ծանրութիւնը քառասուն տարեկանին մէջ իր վերջնական չափը կը գտնէ։

— Քէմպրիճի համալսարանը 4,189 ուսանող ունի։

— Բաղդըքէն և մսին քիմիական բաղադրութիւնը միեւնոյնն է։

— Շամբանեային մէջ հարիւրին 12.2 ալքօլ կայ և հաղարճի գինիին մէջ 11.8։

— Անգլիոյ Պանքան 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500 և 1000 ոսկինոց պանքանոտներ ունի։

— Անգլիացի վաճառական մը, գործածուած նամակի դրոշմ մը գործածած ըլլալուն համար, յիսուն ոսկիի տուգանքի և դատական ծախքերու հատուցման դատապարտուեցաւ։

— Ռինկա ձուկին որսորդութեան առթիւ Հիւսիսային ծովուն վրայ հինգ հազար քառակուսի մղոն տարածութեամբ ուռկան կը գտնուի։

— Պաշտօնական վիճակագրութեանց նայելով, հոկտեմբեր ամսուն Լոնտոնի ներածումները 3,025,000 ոսկի և արտածումներն ալ 5,085,000 ոսկի աւելի եղած են։ Ներածումներուն գումարն է 57,662,000 ոսկի և արտածումներն ալ 38,319,000։

— Անգլիական Սըբէրպ զրահաւորը, որ Տրէտնօթին նմանն է, 400 ոտք երկայնութիւն և 82 ոտք լայնութիւն ունի։ Տարողութիւնը 18,600 թոնօ է, իսկ Տրէտնօթինը՝ 17,890։

— Անգլիոյ մէջ 38,282 մղոն երկայնութեամբ հեռագրական թելեր կան։

— Անգլիոյ մէջ 2,440 լրագիրներ կը հրատարակուին։

— Ամբողջ Անգլիոյ մէջ, Կալլէսի երկրին ալ միասին, 42,202 ոստիկաններ կան։

— Պերլինի ոստիկանութիւնը գունաւոր լուսանկարի գործածութիւնը որոշեր է՝ ամբաստանեալներու ինքնութիւնը որոշելու համար։

— Մէկ մոմի ոյժով լոյս մը մէկ մղոն հեռուէն կարելի է զանազանել, իսկ երեք մոմի ոյժ ունեցողն ալ երկու մղոնէն։

— Անգլիացի նաւազներուն եօթնէն երկուքը օտարազգի է. ատոնց մէջ Ասիացիները մեծամասնութիւն կը կազմեն։

—Կնոջ մը ձայնը երկու մղոն հեռաւորութենէն կը լսուի, մինչդեռ այր մարդու ձայնը հազիւ մէկ մղոն հեռաւորութենէն կարելի կ'ըլլայ զանազանել։

— Լօտն Թէնիսի խաղին յատուկ ռաքէթներուն շինութեան համար հարկ եղած փայտը հինգ տարուան պէտք է ըլլայ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հանր. Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Նէճէֆ-Քէօֆէի Թրամուէյի անանուն Ընկերութեան իւրաքանչիւրը 2 օսմ. ոսկի արժող 1-12,000 թիւ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թէ նոյն Ընկերութեան կողմէ վճարուած է այդ պարտաթուղթերուն տուրքը։ Հետեւաբար յիշեալ պարտաթուղթերը պէտք է ներկայացնել Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Դրամատան դիմաց գտնուող դրոշմաթուղթի Դիւանին, ուր առանց ծախքի պիտի դրոշմուին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

4/17 Նոյեմ. 1907 10—10

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պողճա կղզիին (Թէնէտոս) բերդին բժիշկ Ահմէտ Ջիհա էֆ.ին, Միւթէմայիզի աստիճան՝ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին անդամներէն Մուխլիս պէյի և Սանիյէի աստիճան՝ Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Մէհմէտ պէյի։ Սանիյէի աստիճան՝ Սիւամլէքի գաւառակին գայմագամ Ֆէհմի պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Կիպրոս կղզիին նաիպ անուանուեցաւ Սուրիական Տրիպոլսոյ նաիպ Նաման էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան ոստիկանութեան ճիւղին Տնօրէն Պ. Զուէվի և Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան զինուորական գործակալ գնդապետ Պ. Հոլմսէնի, Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ նոյն դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Օնուի, Դամասկոսի ռուսական հիւպատոս Շահովսքի իշխանին, Պիթլիսի ռուսական հիւպատոս Պ. Շիրքովի և Կ. Պոլսոյ դեսպանատան Զաբօրօզեց պահականաւին երկրորդ հրամանատար հազարապետ Պ. Ֆիլքովի։

— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ քաղաքային բժշկական վարչութեան առաջին քարտուղար Շէքիպ պէյի և չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ արկղակալ Խալիլ էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կ. Պոլսոյ Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Մէհմէտ պէյի, Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պիղայի նաիպ Մահմուտ Հազիմ էֆ.ի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵՔՔԷԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.—Կայս. Իրատէ մը, ինչպէս ծանուցուած է, հրամայեց Մէքքէի քաղաքին ջուրի ճամբաները նորոգել, մեքենաներու միջոցաւ ջուրը վեր բարձրացնել, աւազաններ շինել և այլն։ Այդ մասին Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիի յանձնաժողովը խորհրդակցութիւն կատարելով, որոշեց շինութեան ծախքին համար հարկ եղած գումարէն 4000 ոսկին առնել Մէքքէի ջուրի ճամբաներուն նորոգութեան յատկացուած գումարէն և մնացած մասին համար ալ հանգանակութեան ձեռնարկել։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դնել։ Հանգանակութիւնը պիտի կատարէ Մէքքէի ջուրի ճամբաներուն նորոգութեան յանձնաժողովը, որ քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կը գումարուի։

ՊԱՐՍԻՑ Շահին մայրը և Շահին եղբայրը՝ Նասրէտտին Միրզա խան, երէկ, Վիեննայէն Կ. Պոլիս ժամանեցին և ուղղակի Պարսից դեսպանատունը գացին։ Ասկէ Հիճազ պիտի ուղեւորին ուխտի համար։

—Պարսից դեսպան Միրզա Րիզա խան, առաջին թարգման Յովհաննէս խան և դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք, կիրակի իրիկուն, Չաթալճա երթալով, հոնկէ դիմաւորեցին Շահին մայրն և եղբայրը, որոնց հետ երէկ Սիրքէճիի կայարանը ժամանեցին։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, առաջին միւսահիպ Ճէվհէր աղա և Խարճիէի արարողապետի օգնական Մէհմէտ պէյ, Սիրքէճիի կայարանը երթալով, Վեհ. Սուլթանին անունով բարի գալուստ մաղթեցին հիւրերուն, նաեւ հաղորդեցին Վեհ. Սուլթանին Կայս. բարեւները։ Ապա հիւրերը, Ճէվհէր աղայի և Մէհմէտ պէյի առաջնորդութեամբ Պարսից դեսպանատունը գացին՝ պալատական կառքերով։ Շահին մայրը ու եղբայրը խնդրեցին Ճէվհէր աղայէն ու Մէհմէտ պէյէն որ Կայս. այդ մեծարանաց համար իրենց շնորհակալութիւնները մատուցանեն յոտս Կայս. Գահոյից։

—Հիւրերուն հետեւորդները տասնվեց հոգի են։

—Հիւրերը մէկ քանի օր Պարսից դեսպանատունը մնալէ ետքը, Հիճազ պիտի ուղեւորին։

ՊՈՒՐՊՈՆԻ ՔԱՐԼՈՍ ԻՇԽԱՆԸ.— Արարողապետ Ղալիպ փաշա, առջի օրը, Բերա Բէլէս երթալով Վեհ. Սուլթանին անունով բարի գալուստ մաղթեց Սպանիոյ թագաւորին ազգական Պուրպոնի տան Քարլոս իշխանին, որ իր տիկնոջ Լուիզ իշխանուհիին հետ Կ. Պոլիս եկած է զբօսական պտոյտի համար։

—Իշխանը ու իշխանուհին, կիրակի օրը, Սպանիոյ դեսպանին, ընդհանուր հիւպատոսին և միւս պաշտօնեաներուն հետ, Բերայի սպանիական Թէրրա-Սանդա եկեղեցին գացին։

—Հիւրերը, երէկ, հիւրամեծար Կայս. Թիկնապահ Նէճիպ պէյի հետ Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեցին նշանաւոր վայրերը։

—Իշխանը ու իշխանուհին ուրբաթ օրը պիտի մեկնին Կ. Պոլսէն։

—Պուրպոնի տան Քարլոս իշխանը 1870ին ծնած է և Սպանիոյ բանակին մէջ կիսազօրավարի աստիճան ունի։ 1901ին Սպանիոյ թագաւորին քրոջ՝ Մարիա Մէրսէտէս իշխանուհիին հետ ամուսնացած էր, սակայն 1904ին իշխանուհին մեռաւ։ Իշխանը նոյեմբեր 3/16ին ամուսնացաւ Օրլէանի Լուիզ իշխանուհիին հետ։ Իշխանուհին 1882ին ծնած է։ Բարիզի կոմսին աղջիկը և Փորթուկալի թագուհիին քոյրն է։ Անգամ մը եւս եղբօրը՝ Օրլէանի իշխանին հետ Կ. Պոլիս եկած է։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Ֆրանսայի Լուառ քաղաքին նաւագործարաններուն մէջ Օսմ. կառավարութեան հաշւոյն շինուած երեք թնդանօթակիրներ ճամբայ ելեր են դէպ ի Կ. Պոլիս։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ ու Գերմանիոյ դեսպապանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՆԷԼԸ.— Թրամուէյներու Ընկերութիւնը, ինչպէս երէկ ծանուցուեցաւ, յառաջիկայ ապրիլ 1էն պիտի ձեռնարկէ Թիւնէլին շահագործման։ Սպասման սրահները պիտի ընդարձակուին, վակոնները ու մեքենաները պիտի վերանորոգուին և Թիւնէլին երթեւեկութիւնները աւելի շուտ և աւելի ստէպ պիտի կատարուին։

ՀԱՊԻՇ պատուիրակութիւնը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարարին և Պետական Խորհրդոյ նախագահին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ գաւառին մէջ, այս տարի, հունձքերը նուազ են. ուստի Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացած է կայսր. Իրատէով, նոյն գաւառէն ծովի ճամբով դէպի օտար երկիրներ արմտիքներու արտածումը արգիլուեցաւ. Նաեւ օտար երկիրներէն Պէյրութ ներածուելիք ալիւրները առժամաբար մաքսէ զերծ պիտի ըլլան։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ կայս. անձնական Գանձուն հանքային ճարտարագէտ և հանքերու Նախարարութեան առաջին ճարտարագէտ Ապտիւրրահման պէյ, որ Իզմիր կը գտնուի, նահանգին անտառներու առաջին քննիչ Յակոբ էֆ.ի և հանքային ճարտարագէտ Պարգեւ էֆ.ի հետ Գարագրուն գաւառակը գացեր է։

ԱՏՏՐՆԻ կուսակալութիւնը առաջարկած էր ձեռնհաս պաշտօնարանին որ ձաւարի, բրինձի ու Թեֆի արտածումն ալ արգիլուի, սակայն պատասխան ստացաւ թէ այդ կարգի նիւթերու արտածումը արգիլելու պատճառ մը չկայ և թէ առժամաբար դրուած արգելքը ալիւրի, ցորենի, գարիի և կորեկներու համար է միայն։

ՓԱՏՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.— Զանազան նաւահանգիստներու մէջ պատրաստ կայ երկու միլիոն օխայէ աւելի ածուխ և 20,000 չէքիի մօտ փայտ։

— Բ. Դուռը հեռագրեց Էտիրնէի, Սելանիկի, Գոսովայի, Մանաստըրի, Տրապիզոնի, Գասթէմունիի, Էնկիւրիի ու Գոնիայի նահանգաց, որ դէպ ի Կ. Պոլիս փայտի և ածուխի առաքումը փութով կատարուի։

ՌՈՒՄԷԼԻՈՅ երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն վերջին վիճակահանութեան մեծ պարգեւը՝ 600,000 ֆր. շահեր է Հանրային Պարտքի վարչութեան քով գտնուող պարտաթուղթերէն մէկը։

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ կողմերը աւելի եւս զարգացնելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը վերջերս Պաղտատ ժամաներ է։

ՌՈՏՈՍԹՈՍԻ հելլենական փոխ-հիւպատոս կարգուեցաւ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Մէգալա։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդականը ու Տիկին Պոբ, վաղը, Բարիզ պիտի ուղեւորին արձակուրդով։

ՍԸՎԱԶԻ Թղթատարութեան նախագահ կարգուեր է Գոլպաշըզատէ Ալի էֆ.։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ. — Նոյեմբեր 12էն 18, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 248, որոնց 1ը՝ կարմրախտէ, 1ը՝ հարսանիթէ, 5ը՝ կեղծմաշկէ, 1ը՝ ծաղկախտէ, 11ը՝ Թիֆոյէ, 33ը՝ հիւծախտէ, 13ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ԵՂԾՈՒՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆԸ, երէկ, դատեց Հասան անուն անձը, որ ամբաստանուած էր թէ Շիշլիի մօտ Մէհմէտէ մզկիթը մտնելով կապերտ ու գորգ գողցած է՝ Մուսթաֆա անուն անձին մեղսակցութեամբ։ Հասանի արարքը հաստատուելով, երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցաւ, իսկ Մուսթաֆա անպարտ արձակուեցաւ։

ԱՆԱՏՕԼԻՈՅ երկաթուղիին 46րդ շաբթուան հասոյթը սապէս եղաւ իւրաքանչիւր քիլոմեթրի համար.—Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմեթր) 10,505 ֆր. անցեալ տարիէն 4,039 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 584։ Էսկիշէհր-Գոնեայի գիծ (445 քիլոմեթր) 7,411, անցեալ տարիէն 1,629 աւելի և միւս շաբաթներէն 1,173 աւելի։

ԵԴԵՍԻԱՅԷՆ մեր թղթակիցը՝ Գ. Կ. Ո. նոյ. 9 թուականով կը գրէ.— Գաւառիս կալբարձը վերջացած կրնայ համարուիլ՝ և պէտք է խոստովանիլ թէ տարուոյս հունձքերը բաւական արդիւնաբեր էին։ Առոր հակառակ՝ տեղացի աղքատ դասակարգը իր ակնկալութեան չափ չկրցաւ աժան հաց ուտել, որովհետեւ արմտիքի գինը մինչեւ բաւական բարձր կը մնայ, այն մեծաքանակ արտածութեանց պատճառաւ որոնք մինչ կը շարունակեն դէպ ի Հալէպ։ Նոր ցանքերուն ու դաշտաբոյսերուն համար շատ օգտակար եղող աշնան անձրեւները այս տարի շատ առատութեամբ տեղացին, այնպէս որ նորացան արտերը ու արօտավայրերը հիմակուընէ կանաչորակ զուարթ երեւոյթ մը կը պարզեն։ Գաւառիս կլիմային համար անսովոր ըլլալով՝ նոյեմբերի մէջ օդը քանի մը օր սառ տաշ բերելու չափ ցուրտ ըրաւ։ Անձրեւներէն աւելի՝ այդ արտասովոր ցուրտն էր որ բոլորովին վնասեց գաւառիս վերջնահաս այգիներուն, որով խաղողի առատ հունձքը աւրուեցաւ։ Այս կորուստներուն մասնակից են նաեւ հայ այգետէրներ։ Տեղւոյս առեւտրական հրապարակը այս աշնան եղանակին բաւական օգտաբեր վիճակ մը ունի։ Գարնան բերք ըլլալուն հակառակ՝ տակաւին կարեւոր գործեր կ'ըլլան բուրդի և իւղի վրայ։ Վերջնոյն գինը հատեղի համար անսովոր կերպով բարձրացած է. լիտրը (6 օխա) կը ծախուի 80 ղրուշի՝ օսմ. ոսկին 127 ղրուշէն։ Կարեւոր գործառնութիւններ կ'ըլլան նաեւ շուշմայի վրայ, որուն քիլէն (120 օխա) կ'արժէ հիմա 140 ղրուշ։

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք որ մեր բանասէր ու քննադատ աշխատակիցները և գաւառական թղթակիցները կարելի եղածին չափ ամփոփ ու հակիրճ կերպով գրեն, շահեկան ընծայելու համար իրենց գրութիւնները, առանց շատ տեղ գրաւելու թերթին մէջ։ Նոյնպէս կը խնդրենք որ թուղթին մէկ էջին վրայ գրուած ըլլան ձեռագիրները, տպարանական աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ Որբանոցին տարեդարձին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը, ըստ սովորութեան, յառաջիկայ կիրակի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին մէջ, ուրկէ ետք Որբանոցին մէջ հանգուցեալ Սրբուհի մայրապետին գերեզմանին վրայ հոգեհանգստեան արարողութիւն պիտի կատարուի։

⁂ Գալֆայեան Որբանոցի Խնամակալութիւնը Որբանոցին անցեալ 1306 տարեշրջանի մատակարարութեան հաշուեցոյցը՝ համարատուութեան տեղեկագրով մը մատուցած էր Պատրիարքարան։ Տնտես. Խորհուրդը որոշեց կանոնական քննութիւնը կատարել և արդիւնքը տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

ԵՕԶՂԱՏԻ կաթ. փոխանորդ Տ. Խորէն Ծ. վրդ. Դիմաքսեան, վերջերս թեմական այցելութեան ելած ըլլալով, Բուսմիկ գիւղը եւս այցելած և Մարզուանի Գոլէճին գիտական և Աստուածաբանական շրջանը աւարտող և քսան տարիէ ի վեր 48 ոսկի տարեթոշակով բողոքականաց քարոզիչ Վեր. Սարգիս էֆ. Աճէրեանը, տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրած է՝ Տ. Խորէն անունով։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ Բերայի եկեղեցիներուն մատակարարական հաշիւներու քննութիւնը աւարտելով, հաստատ եղաւ թէ ճիշդ են հաշիւները և կանոնաւորապէս պատրաստուած, և հետեւաբար կատարեց վաւերացումը։ Իսկ մատակարարութեան մասին իր տեսութիւնները որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

ՍԿՈՒՏԱՐԻ Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ. կիրակի օր Մայր եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ և այս առթիւ Դպրաց Դասը հանդիսաւոր կերպով պիտի երգէ Եկմալեանի եռաձայն Պատարագը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրէ մեր մասնաւոր թղթակիցը նոյեմ. 11 թիւով.— «Այսօր Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին հրամանով՝ պատր. փոխանորդ Տ. Եղիա Ծ. վրդ. Յովհաննէսեան պատարագեց Ս. Յակոբայ տաճարին մէջ։ Արարողութեանց կը նախագահէր Տ. Վահրամ Արքեպս., որ Ճաշու Գրքէն վերջը գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։ Օդին խոնաւութեան և անձրեւոտ ըլլալուն պատճառաւ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը չկրցաւ եկեղեցի իջնել։»

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ Տ. Գարեգին քհ. Մէքթինեանի մասին կըսեն. Ժողովը ասկէ առաջ որոշած էր որ փութով Պոլիս գայ և իր կարգ մը արարքներուն համար բացատրութիւն տայ Ժողովին ներկայութեան։ Հակառակ Պատրիարքարանէն մէկ քանի անգամ իրեն եղած հրամաններուն, Տ. Գարեգին կը յամառի դեռ մնալ հոն. հետեւաբար Պատրիարքարանը որոշեց կարեւորը տնօրինել յիշեալ քահանայի մասին։

ՍՏԱՑԱՆՔ ծանօթ գրագէտ-բանասէր Յ. Գ. Մրմրեան էֆ.ի նոր մէկ երկասիրութիւնը «Տասնեւիններորդ դար եւ Յովն. Պռուսացի Տէրոյենց»։ Գրքին կողքը և առաջին էջը կը գրաւեն պատուելիին լուսատիպ պատկերը և ձեռագիրը։ Մրմրեան էֆ.ի այս հեղինակութիւնը պատուած է Յովսէփ Իզմիրեանց գրական մրցանակով։ Այս 252 էջնոց հատորին մէջ ամփոփուած են հանգուցեալ Տէրոյենցի կենսագրութիւնը, և կրօնքի ու փիլիսոփայութեան վրայ ունեցած համոզումները։ Սաղաեան մաքուր տպագրութեամբ և Զարդարեան գրատան կողմէ հրատարակուած այս հատորը կը ծախուի 12ուկէս ղրշ.ի։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Գիւղացին վերջերս ցաւալի կորուստներ ունեցաւ և այդ կորուստներուն մէջ ամէնէն կարկառունը և ցաւալին է Պ. Ազար Սրբահամբեանի մահը։ Քանի մը տող կ'ուզեմ նուիրել հանգուցեալ երիտասարդին։ Նկարիչ մըն էր Պ. Ազար և յաջող արուեստագէտ մը ըլլալու բոլոր ձգտումները կը տեսնուէին իր վրայ՝ դատելով իր Պոլսեցի վարպետներուն գնահատումներէն և իր ձեռարուեստներէն, զորս այնքան ճարտարօրէն կը յօրինէր իր արուեստագէտի ճոխ ու փայլուն երանգապնակէն։ Իր այդ արուեստագիտական ընդոծին հակումները շատ կանուխ թեւ ու թռիչ առին նոյն իսկ դպրոցականի օրերէն, որոնք շատ մեծ հետաքրքրութեամբ կը դիտուէին ամէնուն կողմէ։

⁂ Թերթի մը Պարտիզակի թղթակիցը անցեալներս նոյն թերթին Քրօնիկի բաժնին մէջ, տեղւոյս Ամերիկեան և Ազգ. վարժարաններուն վրայ դրուատիքներ հիւսելով, Մխիթարեան վարժարանի հասցէին գրած էր այն տեսակ տողեր, որոնք բացորձակապէս սխալ տեղեկութիւններ կը պարունակէին։ Տեղւոյս Հայ Հռոմէականներուն արդի մեծաւոր Հ. Հմայեակ վրդ. Նարկիլեճեան կ'աշխատի վարժարանին բարելաւման։ Վարդապետը ըրաւ և գործադրեց ինչ որ կը սպասուէր զարգացած եկեղեցականէ մը։ Եկած օրէն իսկ իր ուշադրութիւնը գրաւեց դպրոցին ու վարչական գործերուն խառնափնթոր վիճակը։ Պ. Թղթակիցը կ'երեւի թէ ուշադրութիւն չէ ըրեր Մխիթարեան վարժարանին օրըստօրէական յառաջդիմութեանը, և դպրոցական ծրագրին փոփոխութիւններուն։ Ստուգիւ Մխիթարեան վարժարանը իր գոյութեան 12 տարիներուն մէջ փայլուն ցոլք մը չէ ունեցած, հակառակ նիւթական բազմապիսի առաւելութեանց, բայց այդ կրթական ամլութիւնը Վենետիկի Միաբանութեան պէտք չէ վերագրել, որքան իրարու յաջորդող իբր տեսուչ և իբր ժողովրդապետ եկող գացող վարդապետներուն, որոնք ոչ մէկ մղում տուին կրթական գործին զարգացման։ Սակայն Հ. Հմայեակ վրդ. իբր մեծաւոր մարդ, առաջին օրէն սկսաւ դպրոցին գործերը կարգի կանոնի բերել, բարեփոխել դպրոցին ծրագիրները և ուսման եղանակը, և ուսուցչական նորանոր տարրերով օժտեց վարժարանը։ Եւ այս կրթական բարեփոխութիւններուն անհրաժեշտութեան մասին Վենետիկի Միաբանութեան նիւթական անմիջական օժանդակութիւնը խնդրեց, որոնք չզլացան ալ և գնահատեցին իր այս կրթասիրական ու գործնական մարդու ոգին։ Տ. Հմայեակ վրդ. մտադրութիւն ունի գիշերօթիկի վերածել վարժարանը։

ԻԶՄԻՐԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Յունաց մետրապոլիտը քահանայ մը զրկելով առաջնորդարան, հաղորդած էր թէ հայ աղջիկ մը իրեն դիմած է օրթոտոքսութիւն ընդունելու՝ պսակուելու համար յոյն երիտասարդի մը հետ։ Առաջնորդ Սրբազանն ալ Տ. Ղեւոնդ քհ. զրկելով Յունաց առաջնորդարանը, յանձնարարած է որ քննութիւն մը կատարուի այս առթիւ։ Տ. Ղեւոնդ քհ. իր տեղեկագիրը մատուցած է Դուրեան Սրբազանին, որով կը յայտնուի թէ յիշեալ աղջիկը մերձակայ թեմերէն մէկուն մէջ ծնած ըլլալով, իր ամբողջ կեանքը օտար տուներու մէջ անցուցած է իբր սպասուհի և հիմա կը փափաքի ընդունիլ Յոյն եկեղեցին։ Տ. Հայրը ասկէ զատ անտրամաբան գտնելով աղջկան առարկութիւնները, պաշտօնապէս խնդրած է միւս կողմէ Յունաց առաջնորդարանէն որ աղջկան ազգութիւնը ուրացող Օսմ. Թէզքէրէն ներկայացուի իրեն։ Յոյն առաջնորդարանէն այս առթիւ պատասխան մը չէ եկած դեռ։

⁂ Կիրակի օր. Ս. Հռիփսիմեան աղջկանց վարժարանին մէջ, կէս օրէ ետք, կրթական հանդէս մը տեղի ունեցած է ներկայութեամբ Ուսումն. Խորհուրդին և խուռն բազմութեան մը։ Այս հանդէսին նպատակն էր աշակերտուհիներուն ամսական ընդհանուր նիշերուն ընթերցումը, որուն առթիւ երգեր և արտասանութիւններ ալ տեղի ունեցան։

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդարանի դիւանին մէջ գտնուած վիճակագրութիւն մը կը ցուցնէ թէ Իզմիրի Հայոց ամուսնութիւնները շատ ճշգրիտ թիւ մը կը հանեն, հակառակ բնակչութեան առատութեան և օրըստօրէական աճումին։ Այս վիճակագրութիւնը կը ցուցնէ նաեւ թէ 1631ին 8, 1731ին 7, 1776ին 6, 1812ին 10, 1836ին 10, 1837ին 8, 1840ին 5, 1857ին 10, 1861ին 7, 1868ին 12, 1890ին 7, 1898ին 11 և 1906ին 16 հազար Հայեր կային Իզմիրի մէջ։ Այս տարուան մէջ առաջին պսակէն մինչեւ 14 նոյեմ., 38 պսակ միայն կատարուած է։ Եւ այս 38 պսակուածներն ալ հետեւեալ կերպով կը բաժնուին։ Փեսաները.— Իզմիր և Թեմերէն 19, Պոլիսէն 2, Կեսարիայէն 6, Ատալիայէն 1, Երզնկայէն 2, Արաբկիրէն 1, Ալեքսանդրիայէն 1, Մուշէն 1, Սեբաստիայէն 2, Թունուզլէն 1, ընդամէնը 38 հոգի։ Հարսերը.— Իզմիր և Թեմերէն 23, Պոլսէն 4, Կեսարիայէն 2, Երզնկայէն 2, Կէլիպօլուէն 1, Նիկոմիդիայէն 1, Ագչէհիրէն 1, Ատաբազարէն 1, Տիարպէքիրէն 1, Ակնէն 1, Գարահիսարէն 1, ընդամէնը 38 հոգի։ Ուրեմն Իզմիրի Հայերէն 18 այր և 23 կին ամուսնացած են միայն այդ վերոգրեալ ժամանակամիջոցին մէջ, մնացեալները ըլլալով դուրսէն եկողներ։

ՆԱՊՈԼԻԻ միջազգային ցուցահանդէսին Գեղարուեստից Յանձնաժողովը նկատողութեան առնելով ջութակահար Ահարոն էֆ. Մոլլեանի երաժշտական անտիպ եօթը կտորները՝ Սօնաթ, Ռօմանս, Բէվըրի, Էլէժի, Պէրսէօզ՝ ջութակի համար դաշնակի ընկերակցութեամբ, Մառշ միայն դաշնակի համար և ձօնուած Ս. Պատրիարք Հօր, և Քավարին ջութակի ու դաշնակի համար, արժանի դատած է Ա. կարգի մրցանակի և Ոսկի մետալի։ Այս ցուցահանդէսը որ կազմակերպուած է այս տարի՝ Հարաւային Իտալիոյ 60 քաղաքապետներուն հովանաւորութեան տակ կը գտնուի։ Ցուցահանդէսին ընդհ. Տնօրէն Պ. Ֆ. Բաթանեա հոկտ. 31 թուակիր նամակով մը կը շնորհաւորէ և կը խնդակցի հայ արուեստագէտին, յայտնելով թէ իր ներկայացուցած երաժշտական կտորները մեծապէս գնահատուած են։ Մոլլեան էֆ. մօտերս Պոլսոյ մէջ պիտի հրատարակէ իր այս նոր հեղինակութիւնները։ Այս առթիւ մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք հայ արուեստագէտին՝ իր այս յաջողութեան համար։

ԲՈՒՐՍԱՆԻ 47րդ թիւը կը պարունակէ հետեւեալ յօդուածները.— Անգլիոյ Պանքըն իր վճարումները դադրեցուցած է 1696ին [գործնական տնտեսագիտութիւնը մեր վաճառականներուն քով].— Ի՞նչ է «Ճօյնթ Սթօք Պէնք»ը.— Սնանկութեան գործողութեանց փակումը [Թ. Տ. Սահակեան].— Թիւթիւն Թիւճարէթի.— Նմուշներ առեւտրական թղթակցութեան.— Դատական Քրօնիկ.— Առեւտրական Բառարան.— Իզմիրի [illegible] չամիչին հրապարակը.— Առեւտրական կեանքը Սամսոնի և Վէզիր Քէօփրիւի մէջ.— Ցորեն և ալիւր, մետաքս և խոզակ.— Դրամական հրապարակը.— Ճէճէրի գիները.— Ղալաթիոյ Սակարանը, եւայլն։

ՓՈՒՆՋԻ 9րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.— Սաղմոս Աղօթքը (ուսումնական կրօնական) Յ. Գ. Մրմրեան.— Կտրած միջո՞ց թէ ճեղքուած ձմերուկը՝ Գէորգ Մ. Աբրահամեան.— Քուչի փշրանքներ (Բանաստեղծութիւն) Վարդիկեա.— Գաւառային Թղթակցութիւն.— Կրթական կրօնական գործեր Նիկոմիդիոյ մէջ.— Տնտեսագիտական հարցեր (Ներածութիւն) Գարեգին Օզանեան.— Զանազան կարեւոր լուրեր՝ խմբագրական տեսութիւններով։ Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ են։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ-ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հանրածանօթ արուեստագէտ Պ. Տիգրան Ալեքսանեան, յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր, 5 դկտ., (Ն. Տ.) փայլուն նուագահանդէս մը պիտի տայ Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ, գոհացնելու համար բազմաթիւ երաժշտասէրներու կողմէ եղած խնդրանքը, որոնք կը փափաքին գէթ անգամ մը լսել երիտասարդ ու կարող թաւջութակահարին դմայլելի նուագումը, այնքան գնահատուած եւրոպական [illegible] մէջ։ Նուագահանդէսը պիտի սկսի եւրոպական ժամը 9ին, մասնակցութեամբ ծանօթ դաշնակահար Տիկին Աննա Կրօսէրի։ Յայտագրին մէջ կ'երեւան սա ախորժալուր և դժուարին կտորները.—

Ա. Սօնաթ (թիւ 2) ան սօլ մաժէօր,
դաշնակի և թաւջութակի համար
Լ. Վ. ՊԷԹՕՎԷՆ
Կրավ - Ալլէկրօ. Ռօնտօ
ՏԻԿԻՆ ԿՐՕՍԷՐ, Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ
Բ. Քօնչէրթօ ան ռէ մաժէօր Ժ. ՀԱՅՏՆ
Ալլէկրօ մօտէրաթօ, Ատաճիօ, Ալլէկրօ
Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ
Գ. Իմբրօմբթիւ, ան ֆա տիէզ մաժէօր
Ֆ. ՇՕՊԷՆ
ՏԻԿԻՆ ԿՐՕՍԷՐ
Դ. ա) Պէրսէօզ Ժ. ԶՈՒԼՖ
բ) Զիկէօնէրթանց ՌԻ. ԺԻՐԱԼ
Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ
Ե. Ռաբսօտի, ան սօլ մինէօր Ժ. ԲՐԱՀՄՍ
ՏԻԿԻՆ ԿՐՕՍԷՐ
Զ. Ատաճիօ է Ալլէկրօ Լ. ՊՕՔԷՐԻՆԻ

Ծանօթ դաշնակահար Պ. Սելվէլի դաշնակի վրայ պիտի ընկերակցի։ Տոմսակին գինն է կէս օսմ. ոսկի։ Կարելի է տոմսակ գնել Էրնէսթ Քոմանտինկեր և Բասքալ Բէլլէր երաժշտական առարկաներու վաճառատուներէն և Իւնիոն Ֆրանսէզի կլիւպէն։

⁂

Ծանօթ կատակերգակ Ահմէտ Ֆեհիմ էֆ.ի անօրէնութեան տակ կազմուած ՕՍՄ. ՆՈՐ ԶԱՒԵՇՏԱԽՈՒՄԲԸ, մօտ օրէն, Բերա՝ Վարիէթէ թատրոնին մէջ պիտի սկսի իր ներկայացումներուն։ Նոր խումբին ռէփէրթուարը կը կազմեն բարիզեան նոր գօմէտիներ և վօտվիլներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, դեկտեմ. 1)

ԳԵՐՄԱՆ ՌԱՅԽՍԴԱԿԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 30 նոյեմ.— Ֆոն Պիւլով իշխանը այսօր ալ բանախօսութիւն մը ընելով խօսեցաւ Գերմանիոյ ներքին քաղաքականութեան վրայ։ Երեսփոխանները ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին Նախարարապետին խօսքերուն, որոնք հաւանութեան բարձրաձայն գոչերով կ'ընդունուէին շարունակ։ Նախարարապետը խօսեցաւ ազատական և պահպանողական երեսփոխաններուն համաձայնութեամբ գործելու քաղաքականութեան վրայ և ջանաց տեսականին և գործնականին մէջ տարբերութիւնը ապացուցանել և իր ցուցումները շատ համոզիչ էին։ Յիշեց այն խնդիրները, որոնց մէջ համաձայնութիւնը կարելի է։ Նախարարապետը չպահանջեց որ կուսակցութիւններն իրենց սկզբունքներէն հրաժարին, այլ փափաք յայտնեց որ փոխանակ միայն տեսական սկզբունքներու կառչելու, գործնական քաղաքականութեան մը հետեւին։ Գործնական քաղաքականութեան մէջ, ըսաւ, պէտք է մինչեւ մէկ աստիճան զոհողութիւն ընել, մանաւանդ այն ատեն երբ a և b կուսակցութիւն մը ուրիշ կուսակցութեանց հետ կ'ընթանայ։ Ֆոն Պիւլով իշխանը խորհուրդ տուաւ ազատական կուսակցութեանց՝ չափազանց վարդապետական սկզբունքներէ զգուշանալ, և գերման պահպանողականներու համար անհրաժեշտ պէտք մը ցուցուց Անգլիոյ պահպանողականները իրենց յենակէտ բռնելով, ժամանակիս գաղափարներուն համաձայն ընթանալ։ Յիշեց Պիզմարք իշխանին մէկ խօսքը զոր ըրած էր իրեն։ Այսինքն թէ «Պահպանողականները պէտք է ագարակային մնան՝ այսինքն երկիրը ձեռքէ չհանեն, բայց մնացեալ խնդիրներուն մէջ պէտք է արդիական՝ լայնախոհ ըլլան։» Նախարարապետը ապա խօսեցաւ Ռայխսդակին ներկայացուած օրինագիծերուն վրայ և ըսաւ թէ Սակարանի և Ընկերակցութեանց օրէնքներուն բարեփոխումներէն զատ ընկերային - քաղաքական խնդիրներու մասին ներկայացուած օրինագիծերը նկատողութեան պիտի առնուին և վստահ է թէ Ժողովը մեծամասնութեամբ պիտի ընդունի երկրին պաշտպանութեան համար եղած պահանջումները։ Ֆոն Պիւլով իշխանը խօսեցաւ նաեւ Պետութեան ելմտական կացութեան վրայ և ըսաւ թէ հասոյթի նորանոր աղբիւրներ պէտք է գտնել ելեւմուտքը ամուր հիմերու վրայ հաստատելու համար։ Նախարարապետը ապա այժմու պատժական օրինագիրքին ծրագրուած բարեփոխման վրայ խօսելով բացատրեց անոր պէտքը, և ինչ որ ըսաւ այս մասին, ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառեց, վասն զի ամբողջ Ժողովին, ամբողջ երկրին սրտէն խօսեցաւ։ Նախարարապետը ըսաւ թէ կարօտութեան պատճառաւ թեթեւ յանցանք մը այսօր շատ աւելի խստութեամբ կը պատժուի, մինչդեռ խիստ պատիժ մը պէտք էր սահմանել այն յանցանքին համար որ բռնութեամբ և սառնասրտութեամբ զգացումով գործուած է. փափաք յայտնեց որ պատժական օրէնքը յարգէ մարդուն անհատական կեանքը, Նաբոլէոնի օրինագիրքին սա սկզբունքին վրայ թէ «Անհատական կեանքը պէտք է պարսպուի» (La vie privée doit être murée)։ Ֆոն Պիւլով իշխանին ճառին այս վերջաբանը մեծ ներգործութիւն ըրաւ Ժողովին վրայ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 2 դեկտ — Սակարանին մէջ լաւ տրամադրութիւնները կը շարունակեն։ Գիները միշտ կը բարձրանան։ Սակարանի վարիչները կ'երեւայ թէ որոշած են աւելի առաջ տանիլ գիները։ Ամէնէն աւելի ռուսական արժեթուղթերը կ'օգտուին ընդհանուր բարւոքումէն։ Ֆրանսական Ռանթը հաստատուն է։ Օտար արժեթուղթերը լաւ բռնուած են։ Օսմ. արժեթուղթերէն Օսմ. Պանքային բաժնեթուղթերը 691ի բարձրացան, Ռումէլիի երկաթուղին՝ 167.75 և Էրէյլիի բաժնեթուղթերը նորէն բարձրանալով 304 եղան։ Ռուզար Պաք՝ 231։ Քրէտի Լիոնէ՝ 1190։ Լոնտոնի վրայ չէքը 25.20ի իջաւ։ Պղինձին գինը 63էն 61.10ի իջած ըլլալով, Ռիօ Թինթօն 1684էն 1658ի ինկաւ։ Պալիա Գարաայտըն 458 բացուեցաւ և 451 եղաւ։ Կապարի գիները միշտ տկար են. անգլիական կապարը 16.17էն 16.05ի իջած է և սպանիականն ալ 16.7էն 15.15։ Լոնտոնի հրապարակը բաւական հաստատուն է, բայց գործունէութիւն չի տիրեր։ Ամերիկեան արժեթուղթերը թեթեւ անկում մը ունեցան, բայց Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերը միշտ նպաստաւոր են։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերու գիները բարձրացած են։ Թրանսվալ Քօնսօլիտէյթըտ Լէնտ՝ 1.72էն 1.81ի բարձրացած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը հաւաստուի թէ պղինձի համար շատ քաջալերիչ առաջարկութիւններ եղած են Վօկէլզանգի կալուածին մէջ, որ կից կը գտնուի Մէսինա Բըրէքի։ Թրանսվալ Լէնտ անմիջական շրջակաները մեծատարած վեց կալուածներ ունի։

ՓԱՐԻԶ.— Բեդերսպուրկի ֆրանսական նախկ. դեսպան Մօնդէպէլլօ կոմսը այսօր մեռաւ։

ՀՌՈՄ.— Նազիի դատը, որ վաղը պիտի վերսկսէր, անպայման ժամանակով յետաձգուեցաւ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Երէկ ամբողջ Սերպիոյ մէջ թաղապետական ընտրութիւններ կատարուեցան։ Պելկրատի մէջ ընդդիմադիր արմատականները շահեցան։ Սերպիոյ միւս բոլոր մասերուն մէջ նախարարական արմատականները շահեցան։ 1432 համայնքներէ 816ին ընտրութիւնները ցարդ յայտնի են։ 600 համայնքներու մէջ նախարարական արմատականները մեծամասնութիւն ունին։ 216 համայնքներու մէջ ընդդիմադիրներու չորս կուսակցութիւնները շահեցան։ Արմատական լրագիրները կ'ըսեն թէ նախարարական կուսակցութեան նոյն ընտրութեանց մէջ այս փայլուն յաջողութիւնը լաւագոյն ապացոյց մըն է թէ Սերպիացիները համակիր են Բաշիչի Դահլիճին քաղաքականութեանը, որով այդ Դահլիճին դիրքը մեծապէս կ'ամրանայ ընտրական այդ յաջողութեամբ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն բոլոր լրագիրները առանց վերապահութեան կը ներբողեն Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր մեծ ձիրքերը՝ վաթսունամեայ յոբելեանին առթիւ։ Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ զինուորականներու շնորհուած ներումէն միայն Լոնտոնի մէջ գտնուող 18,000 աւստրիական հպատակներ օգտուելով պիտի կրնան իրենց ծննդավայրերը դառնալ։

—Վիեննայի քաղաքապետ Տօքթ. Լիւկէր, երէկ, գումարումի մը մէջ կրկնեց Իտալիոյ մասին իր յայտարարութիւնները, Բոլիդիշէ Քօրէսբօնտէնցի կողմէ իրեն դէմ հրատարակուած յօդուածին հակառակ։

ՓԱՐԻԶ.—Մանաքոյի մէջ այսօր սկսաւ Կուլտ ամուսիններուն դատը, որոնք Տիկին Լիվինի սպանութեան գործին համար ամբաստանուած են։ Բազմաթիւ ունկնդիրներ ներկայ էին։

ՊԵՐԼԻՆ.—Հասուի դէմ արձակուած մահու պատիժը, իր զօքանչը սպաննած ըլլալուն համար, մշտնջենական խցարգելութեան փոխուեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Նազիի դատը այն ատեն պիտի վերսկսի երբ Երեսփ. Ժողովը որոշէ թէ անոր բանտարկութեանը վերաբերեալ վճիռը օրէնքին համաձայն է։

ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ.— Հունգարիոյ Նախարարապետ Տօքթ. Վէքէրլէ ապահովցուց թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետական պայմանագրութեան խնդիրը մօտերս պիտի կարգադրուի՝ Բէչթայի Խորհրդարանին մէջ տեղի ունեցած խափանարար ընթացքներու հակառակ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս կառավարութիւնը որոշեց շինել տալ վեց զրահաւոր, քսան թորփիլանաւ և տասներկու ընդծովեայ շոգենաւ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նամնի (Բէնսիլվանիա) ածուխի հանքին մէջ կազ բռնկելով, վաթսուն հոգի զոհ գացեր են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 19/2 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քօնս. Միացեալ 4 %	Փ. Կ. Օ. Ո.	101 28
Ամէնէն բարձր գին	»	102 03½
Ամէնէն վար գին	»	101 28
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	161 50
Ամէնէն բարձր գին	»	162 75
Ամէնէն վար գին	»	161 50

ԲԱՑՈՒՄ 20/3 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քօնս. Միացեալ 4 %	Փ. Կ. Օ. Ո.	101 33½
» » » ժամը 5ին	Փ. Կ. »	101 32
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	162 12
» » ժամը 5ին	»	162 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	431 —
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. շարքի	»	507 —
» » » Բ. շարքի	»	505 —
» » բաժնթղթ	Ա. Ո.	16 17½
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 45
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 10
Օսմ. ծխախոտ		18 15
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		7 80
» ժուիսանս		3 45
» պարտաթուղթ		470 —
Թրանսվալ	Ֆր.	46 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		320 —
Պալիա Գարա Այտըն		450 —
Միթիլի պանքա	Օ. Ո.	5 20
Սալոնիկի պանքա		137 —
Քարասու առանձնաշնորհեալ		40 —
» սովորական		32 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաւրիոմ	Ֆր.	64 —
Զարթըրտ	»	23 50

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	2 50
» » 8 »		5 75
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի	վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի	» »	Ֆրանք	22 80
Վիեննայի	» »	Քուրօն	21 95
Պերլինի	» »	Մարք	18 65

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղբ.	110 02
Ֆրանսական »	»	87 12
Բոլ Էմբէրիալ	»	91 10
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 02
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէթալիք	»	99 20
Ռուսի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 70

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 2 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ո.	93 —
) գոց.	»	93 05
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	165 —
Թրանսվալ	»	49 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	691 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	432 —
Պալիա Գարա Այտըն	»	451 —
Օսմ. մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 35
Քրէտի Լիոնէ	»	1190 —
Ռուսական 5 %	»	94 97
Իտալական Ռանթ	»	102 95
Սպանիական արտաքին	»	92 70
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 205
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի	»	4 —

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Դեկտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	92 —
) գոց.	»	92 —
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 25
Անգլիական քօնսոլիտէ	Փ. Կ. »	83 —
Հելլենական 5 % 1881	»	46 50
Զարթըրտ	»	0 87
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 —
Ռանտ Մայնս	Փ. Կ. »	5 09
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 51½
Դրամագլուխ	»	7 —

ՊԵՐԼԻՆ, 2 Դեկտ.

Օսմ. միացեալ		93 70
Ռուսական 4 % 1902	Մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	142 90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 210
Դրամագլուխ	»	6 —

ԻԼԱՆ

(Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի)

Իւչ եիւզ եիրմի տէօրթ սէնէսի ֆապրիգա լէվազիմինտէն օլան 46 գալէմ էշեա պու քէրրէ մէվգիի մինագասաեա վազ գըլընմըշ օլմաղլէ թալիպ օլանլարըն եիւզտէ օն հիսապը իլէ թէէմինաթը նագտիյէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օսմանըլը մուգավէլէաթ մուհարրիրլիքլէրինտէն մուսատտագ քէֆալէթի գավիյէլէրի համիլէն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի ալիէսի մէճլիսը իհալէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Ֆի 19 Թշր. սանի 323

SWISS MADE
ZENITH

ԶԵՆԻԹ
ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՅԵԼՈՂ.

[illegible]

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ՓԱՐԻԶ, 1900
ՈՍԿԻ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ԼԻԷԺԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ. 1905
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
ԵՒԼ. ԵՒԼ. ԵՒԼ.

ԱՄԷՆ ՄԵԾԱԳԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԱՆՐՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՈՖ ԵՒ ԸՆԿ.
Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, չքնաղներու և զարդեղէններու.
ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ՔԱՓՈՒ — ԹԻՒ 16
Օսմանեան Հաստատութեան դիմաց
Ի Բերա, կը գտնուի կրկնավաճառ Տ. Տ. ԵՄԻՆԷՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ քով, Թիւ 400 Մեծ Փողոց
50—45

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 Ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 84

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լաթագիա, Լիմասոլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Մանսուրա, Նիքոսիա, Ուշագ, Բոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պօլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինոներ կուտայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին: Արժեթուղթերը կը պահուին Չէյթեա արկղատուներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն: Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրոնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի: Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրոններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն: Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով:

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրոնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն: Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է, կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ: Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով: Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէի [illegible] ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը: Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրոններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն: Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով: Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրոններ: Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրոնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Բիրոյի նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրոնները:

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ: Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով: Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին: 50—42

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Դրոշմատուրքի Օրէնքին 9րդ յօդուածին 93րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, ռէքլամ պարունակող օրացոյցները 5 փարա դրոշմ տուրքի ենթակայ են: Հետեւաբար՝ Հանր. Պարտքի վարչութիւնը պարտ կը համարի յիշեցնել ապահովագրական, շոգենաւային ընկերութեանց եւն., ինչպէս նաեւ հրատարակիչներուն եւ ամէն անոնց որոնք այդպիսի օրացոյցներ իբր ծանուցում կը գործածեն, թէ նոր տարիի առթիւ, կրնան դրոշմեալ տուրքը վճարել պատասխանատու դրոշմատան միջոցաւ, յիշեալ օրացոյցները ժամանակին ներկայացնելով Ղալաթիա, դրոշմատուրքի գրասենեակը: Հարկ եղած դրոշմումի ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին հոն, դրոշմատուրքին եւ հարիւրին 5 գումարի մը յանձնումին փոխարէն:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
14/27 Նոյեմբեր 1907 20—1

* *

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրներ:

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհատաբար ենթարկուած են Թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 ղրուշի համար, եւ 20 փարա՝ 100 ղրուշէն վեր գումարներու համար: Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը տեղեկացած ըլլալով թէ բազմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմատուրքի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել եւ 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթէ զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրէ 150 կամ 250 ղրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համեմատ: Վարչութիւնը այս առթիւ հարկատուներուն կը յիշեցնէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինազանցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին: Վարչութիւնը կը զգուշացնէ այն վնասներէն, որոնք առաջ կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն ակներեւ շահուն վրայ զոր ունին պայմանագրի տէրերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթէ զուրկ ստացագիրներու մասին: Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել պատասխանաւոր դրոշմի, %ին 5 զեղչով:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
1/14 օգոստ. 1907 30—28

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանեթիա (Կրէտէ):

Դրամագլուխին եւ աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի:

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու եւ արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով:

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով: Ամէն կարգի կտրոններ կը գանձէ եւ զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով:

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, ետ տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ » »	4 —
Երկու » եւ աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին եւ Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակները՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեդրամ: 50—45

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]

Նոյեմբեր

Դշ. 20,3 Պիրէոն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Բոռ-Սայիտ ու Սուէզ ու Նաւահանգիստներ մեկնող շոգենաւին հետ:
Դշ. 20,3 Օտեսա ժամը 4ին: Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Խերսոն, Օտեսա-Նիքօլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ:
Դշ. 21,4 Սեվաստոպոլ ժամը 0ին:
Եշ. 22,5 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Խիոս, Տրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին:
Շբ. 24,7 Օտեսա, ժամը 12ին:

50—13

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑ.
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դկտ. 5ին, Սիրֆասի, Անատ. եզերքէն
Դկտ. 6ին, Անադոլի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 10ին, Իմէրէդի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 17ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դկտ. 5ին, Սիրֆասի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա:
Դկտ. 7ին, Անադոլի, Տրապիզոն
Դկտ. 11ին, Իմէրէդի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Դկտ. 18ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա. կարգ	Փարիզի համար	200 ֆր.
»	» Մարսիլիոյ	» 160 »
Բ.	» Փարիզի	» 150 »
»	» Մարսիլիոյ	» 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալէն՝ Թօփհանէ քարափին վրայ:

15 50—1 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2|14 եւ 1320 Սեֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըր խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու. Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ:
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօֆ, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10:
Պոլիս, Ապար պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց:
Պոլիս, Գ. Ս. Այմէլեղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց:
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չարշըսի հրապարակ:
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Ֆնդրիա, Մօտա Հասաւէսի:
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի:
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնգիւղ, Թէօտօս Իտանիտէս, նաւակատան մօտ:
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբայ, Թիւ 137:
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան:
Բէնտիք, Բ. Սոմմարիփա:
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.:
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիաէս, կայարանի հրապարակ:
Սան Սթէֆանօ, Բէչլէճեան էֆ.:

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ՊՕՍԹՕՆ "ՀՈՒՏ„Ի

ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐԸ
ԽԻՍՏ ՆՈՒՐԲ ԵՒ ՏՈԿՈՒՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ԵՐԵՍՆԵՐԸ ՈՉ ԿԸ ՊԱՏՌԻՆ ԵՒ ՈՉ ԱԼ ԿԸ ՃԱԹԻՆ
ՄԻ ՄԻԱՅՆ ՌԷՔԼԱՄԻ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՄԵՐ ԼԱՍՏԻԿՆԵՐԸ
ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

Արանց համար զոյգը	18. 20. 23. 25 ղրուշ
Կանանց » »	10. 12. 15. 17 »
2էն 14 տարեկան տղոց	8. 10. 12 »

Եւ ամէն տեսակ լաստիկներ

Մեր այս մթերանոցը կը գտնուի Կ. Պոլիս, Մէյտանճըք, Թղթատարական եւ Հեռագրական Վարչութեան նոր շէնքին ճիշդ դիմացը՝ Թիւ 14 մթերանոցին մէջ, ուր կը ծախուի փոքրաքանակ եւս:

Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՍԵԼԵԱՆ, ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

12—2

209, Բերա Մեծ Փողոց, 209

Լուվր Վաճառատուն

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԿԱՐԱՍԵԱՑ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

Թիւլ կերպասէ եւ արուեստական կիւբիւրէ վարագոյրներ, ասեղնագործուած եւ պօն-ֆամ սփռոցներ, պրիզ-պիզ, ֆրըթօն ծաղկենկար թուղթեր, անկողնի ծածկոյթներ, մոմազօծ կտաւներ, կապերտներ, լինօլէօմ (պարզ եւ ինկլէզ)

Գ Ո Ր Գ Ե Ր 20—17

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ. — ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ

209, Բերա Մեծ Փողոց, 209

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տամինօ	938	Հինտու	3720	Մըքսօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճելօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիոսթօ	2277	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մոնթէպէլլօ		Սէքօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իտալօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էլպօ	3464	Իտահօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օհիօ	4100	Թագիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էկագօ	1841	Քլէօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թալէօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քօճօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փօլօ	510	Վոլօ	1339
Ջիգակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէփանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վոլթուրնօ	239
Սօռէնթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիլիկէօ	1143	Լօրէնզօ	3191	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կօթօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թօրօ	
Գոմօ	895	Կըրանօ	1695	Մարէնկօ	1373	Րօզալինտ	136	Մօյն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Քլիօ շոգենաւը, Նաւապետ Արմսթրօնկ:
Թոռիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ֆարն:

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Իւրպինօ շոգենաւը, Նաւապետ Քրօֆթ, դեկտ. 8ին:
Միֆասօ շոգենաւը, Նաւապետ Թօրր, դեկտ. 16ին:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—49

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երթեւեկ.
1907 [illegible] 14 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

Կայարան	Ե Ր Թ	Կոխմբ. 628 Ապր. եւ Ճմբ. Առաւ.
Գոնիա	մկն.	12 30
Գաչին խան		1 1
Ջումրա		1 45
Արըք Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մեկ.	3 28
Սիտրօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 25
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 0
Պուլկուրլու իրիկուան	ժմն.	6 20

Կայարան	Դ Ա Ր Ձ	Կոխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմն.	6 53
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 11
Այրանճա-Տէրպէնտ		10
Սիտրօվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 7
	մկն.	11 22
Մանտասուն		11 55
Արըք Էօրէն		12 24
Ջումրա		1 —
Գաչին խան		1 36
Գոնիա իրիկուան	ժմն.	2 5

50—46

Մ Օ Ս

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէռէք	Նալըզօգրիօ
Մերին	Էսմերալտա
Րաֆաէլ	Պուգէրիա
Թէսսալ	Մէտրիա
Նորմաննա	Ֆայալի
Նավարին	Ֆլօրիա
	Փիլա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգըստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սենեակներ ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թիւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սենեակներ չունին: Տոմսակի
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հատնելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթալ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՄՍ ՄՕՍ ԸՆԿ.
50—17 31 Ճէմս Սդրիդ. Լիվրբուլ

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ.
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեխսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը Նաւապետ Անտէրսըն, չորեքշաբթի, 4 դեկտ. 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ հինգշաբթի, 5 դեկտ. 1907 (Ը. Ե). կէսօրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէոն:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Մէնզալէ շոգենաւը, Նաւապետ Ֆրիմէն, դեկտ. 30ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (35)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

ԺԴ.

Ու Նրբակամուրջին վրայ խոյացաւ Ալպէր: Առաջին ճիչին պատասխանած էին երկու ուրիշ ճիչեր: Հանդիպակաց եզերքին վրայ, որուն հետեւող անձը ինկած էր ջուրը, Ալպէր ճանչցաւ իր ծերուկ ծառան, Պաթիսթը, որ մէկ ոտքը Նրբակամուրջին եզերքը դրած, թեւերը օդին մէջ, այդ սոսկալի աղէտէն ահաբեկած, կ'աղաղակէր.

—Օգնութեա՜ն հասէք, օգնութեա՜ն հասէք...

Ալպէրի քով ցցուած էր յանկարծ մայր Ռընօ, որ առանց նշմարուելու հետեւած էր երիտասարդին:

Պառաւ կինը, ի տես այդ աղէտին գոչեց.

—Ա՜հ, մաքէս կ'անցնէր:

Ալպէր երկվայրկեան մը գէշ երազի մը խաղալիկ, մտացնորութեան մը զոհը կարծեց ինքզինքը: Կարելի բան չէր որ Լիզ ջուրն ինկած ըլլար: Գիշեր ատեն ի՛նչ գործ ունէր ջրանցքին եզերքներուն վրայ, Ֆօն-Քուվէրթի ջաղացքին մօտիկ: Բայց հիմա Պաթիսթուի ճիչը կը լսուէր:

—Օրիորդ Լիզն է... խեղճ աղջիկ... Կամուրջը փլաւ...

Այդ ակներեւ յայտարարութենէն յետոյ ներելի չէր կասկածիլ. Լիզն էր որ սոսկալի արկածի մը զոհ կ'երթար: Ալպէրի ընդնշմարած մարդկային մարմինն էր որ ջուրին յորձանքին մէջ կը մաքառէր: Ստուգիւ իր հէգ քուզինն էր ան:

Առանց խորհելու թէ ի՛նչ աղիտաբեր ճակատագրով պատահած էր այդ արկածը, եւ առանց վայրկեան մը իսկ վարանելու, թէեւ աչքին առջեւ կը պարզուէր վտանգը, Ալպէր յախուռն շարժումով մը հանեց լոդիկը եւ հեռուն նետեց: Յետոյ ձեռքին մէջ գտնուող առարկայ մը մայր Ռընոյի երկարեց. Մարթի գծած նկարն էր զոր գեղջկուհին իրեն յանձնած էր:

— Պահեցէ՛ք սա նկարը, ըսաւ Ալպէր, առանց երկարօրէն մտիկ ընելու պառաւ կինը, որ ահաբեկած, թախանձագին շեշտով մը կ'ըսէր.

— Ի՞նչ կ'ընես. ստոյգ մահուան մը դիրկը կը դիմես... Ջաղացքին կամարակալներուն զարնուելով պիտի ջախջախուիս: Ո՛չ, ո՛չ, յիմարութիւն է ըրածդ, անօգուտ անձնուիրութիւն մը...

Ալպէր ջուրը նետուեցաւ, աղաղակելով.

— Աստուած թո՛ղ պաշտպանէ զիս եւ Լիզը ազատէ:

Սաստիկ հոսանք մը կար այդ տեղ, որովհետեւ ցից զառիթափի մը վրայ ջուրը շատրուանի պէս կը թափէր ջաղացքին կամարակալներուն ետին:

Մայր Ռընօ քանի մը քայլ յառաջացաւ ջրանցքին եզերքը: Բայց բան մը չտեսաւ: Ջուրին մռայլ աղմուկը միայն ականջին կը հասնէր: Սարսափահար եւ նուաղուն, քիչ մը ետքը պատահելիքին վրայ խորհելով, քանի մը վայրկեան անշարժ մնաց անդունդին եզերքը: Յետոյ նկատելով որ փոխանակ ջուրին նայելու, պիտի կրնար լաւագոյն բան մը ընել, փորձեց օգնութիւն մը սարքել, կամքի ու կորովի անլսուր ճիգ մը ընելով: Ինքնիրեն բան մը չէր կրնար ընել: Իր տարիքը ունեցող պառաւ կին մը ի՛նչ օգնութիւն կրնար հասցնել խեղդուելու վրայ եղող մարդու մը:

Պաթիսթու, հանդիպակաց եզերքին վրայ, կը շարունակէր աղաղակներ արձակել: Ինք ալ ծեր ըլլալուն, չէր կրնար ոեւէ կերպով օգնութեան հասնիլ Ալպէրի: Մայր Ռընօ ալ հասկցաւ այդպէս ըլլալը ու աղաղակեց.

—Պաթիսթո՛ւ, դուք ալ չէք կրնար բան մը ընել. գացէք Բասքալէն կանչեցէք եւ ամենուն իմաց տուէք արկածը:

Ծերուկ ծառան հնազանդեցաւ եւ լալկան ձայնով մը պատասխանեց.

—Իրաւունք ունիք. հիմա Բասքալէն բնակարանը կ'երթամ վազելով:

Ու Պաթիսթու սկսաւ արագօրէն քալել, իր ուժերուն ներած չափով: Արդէն իսկ մայր Ռընօ իր տկար սրունքներով կը յառաջանար դէպ ի ամենէն մօտակայ ագարակը, ուր կը բնակէր Միլոսի հայրը՝ Կօնարինէ:

—Օգնութեան հասէ՛ք, օգնութեան հասէ՛ք, գոչեց պառաւը, երբ ագարակ հասաւ:

Եւ ընդհուպ դէմք մը երեւան եկաւ պատուհանին առջեւ:

—Շո՛ւտ հասէք, մարդ մը եւ կին մը կը խեղդուին ջրանցքին մէջ:

Հայր Կօնարինէ եւ ծառան դուրս ելան մէկ քանի վայրկեան յետոյ:

—Լապտեր մը վառեցէք շուտ մը եւ ձեր ծառան ալ թո՛ղ սանդուխ մը առնէ իր հետ, ըսաւ մայր Ռընօ: Բայց աճապարէ՛ք:

Պառաւը ճամբայ ելաւ՝ ջրանցքին եզերքները հետազօտելու համար: Սոսկալի վախ մը պատեց զինքը:

—Ի՞նչ թէ հոսանքը զանի նետած ըլլայ ջաղացքին կամարակալներէն մէկուն վրայ: Խե՜ղճ տղաս, խե՜ղճ Ալպէրս: Ո՛չ, ո՛չ, սոսկալի բան պիտի ըլլար ատի: Աստուած թող չպիտի տայ որ ատանկ դժբախտութիւն մը պատահի:

Մայր Ռընօ կը զգար որ աչքերը կը լեցուէին, քանի որ վստահ չէր Ալպէրի գերագոյն անձնուիրութեան հետեւանքներուն վրայ, հակառակ իր հիացումը գրաւելուն: Ա՛հ, նուազ պիտի սիրէր զանի, եթէ Ալպէր տեղի տար իր թախանձանքներուն: Բայց երիտասարդը մէկ վայրկեան իսկ չէր վարանած, եւ արագօրէն ջուրը նետուած էր պարտականութիւնը կատարող մարդու մը պէս: Հիմա ջրանցքին եզերքները կը հետազօտէր, եւ խաւարին մէջ կ'աղաղակէր,

—Ալպէ՛ր, Ալպէ՛ր:

Բայց անպատասխանի մնաց այդ կանչը: Մայր Ռընօ իր արիութիւնը կորսնցուց, եւ սկսաւ արցունք թափել, զոր դժուարաւ կը զսպէր երկար ատենէ ի վեր: Ծունկի եկաւ ու սկսաւ աղօթել: Ոեւէ մարդկային ջանք անօգուտ էր ալ եւս: Աստուած կրնար Լիզը եւ Ալպէրը ազատել:

ԺԵ.

Լիւսիէն Ռիչօ հաւատարմօրէն հետեւած էր Միլոսի հրահանգներուն: [illegible] սրճարանին մէջ անցուցած էր իրիկունը, ուրկէ դուրս ելաւ գիշերուան տասներկուքին միայն: Սրճարանին մէջ խօսակցութեանց ականջ դնելու երեւոյթ մը ունէր, բայց բնաւ մասնակից չէր եղած կատարուած անհամ խօսակցութեանց, որոնք բնականաբար ընտրութեանց վրայ կը դառնային: Մարթի եւ մօր կառքով մեկնումը տեսնելէ յետոյ, Լիւսիէն անբան երեւոյթ մը առած էր: Անցած դարձածէն ոչինչ կը հասկնար:

Մարթ անշուշտ կը սիրէր Ալպէրը, քանի որ մայր Ռընոյի տան մէջ գաղտնի կը տեսնուէր անոր հետ: Ուրեմն ինչո՞ւ համար յանկարծական կերպով կը մեկնէր: Ինչո՞ւ համար Մարթ այնքան տխրագին շեշտով մը իր մեկնումը իմաց տուած էր Լիզի:

Լիւսիէն, չկրնալով այդ հարցումներուն պատասխանել, առաջին մտածումին կը դառնար նորէն:

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ